

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΗ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 9

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ κ. ΑΛΕΞΙΟΥ ΤΟΥ Β' ΕΙΣ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Εἰς προσεχῆ τεύχη θὰ δημοσιευθῆ τὸ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποσταλὲν εἰς ἡμᾶς Χρονικὸν τῆς προσφάτου ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου τοῦ Β' πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ἔχει αὐτοχρημα διορθόδοξον καὶ οἰκουμενικὴν σημασίαν. Τοῦτο θὰ κατανοηθῆ καλύτερον, ἐὰν στρέψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ἐξαγγελλόμενα μηνύματα ἢ εἰς τὰς μετ' αὐτῆς συνδεόμενας κυριωτέρας διαπιστώσεις, ἐπισημάνσεις καὶ διακηρύξεις. Δειγματοληπτικῶς ἀναφερόμεθα εἰς τὰ ἐξῆς σημεῖα:

1) Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ὁ Β' ἐν τῇ προπόσει του κατὰ τὸ ἐπίσημον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γεῦμα ὑπέμνησε τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν κέκτηται ἡ Κωνσταντινούπολις ἐν τῇ καθ' ὅλου Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ. Ἀνέκαθεν, ὡς εἶπεν, οἱ Ρῶσοι ἀποκαλοῦν ταύτην «Βασιλεύουσαν». Αὕτη, ὡς προσέθεσεν, εἶναι «πόλις τριῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας».

2) Ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐξαρχατήρησε τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην «Σεπτὴν Κορυφήν», ἢ Ὁποία ἀκολουθεῖ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ διακονίᾳ Αὐτῆς ὡς πρώτου Ἐπισκόπου τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Ἡ Πρωτόθρονος ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὁρ-

θοδοξία Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχει σχέσεις ἀγάπης πρὸς τὰς θυγατρικὰς Ὁρθοδόξους Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ὡς ὑπέμνησεν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅταν ἐν προσλαλιᾷ πρὸς τὸν Ρῶσον Πατριάρχην ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐληθεῖσα παρὰ Θεοῦ —μόνη αὕτη ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς ἀρχαίας πενταρχίας Πατριαρχικῶν Θρόνων— ὅπως ἴδῃ, κατὰ τὴν ροὴν τῶν αἰῶνων νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ νὰ ἀνυψῶνται, διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς εὐλογιῶν, ἐκκλησιαστικαὶ ἐπαρχίαι τῆς ἀμέσου τε καὶ μὴ αὐτῆς δικαιοδοσίας εἰς Θυγατέρας καὶ Ἀδελφὰς Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ἀείποτε ἐθεώρησε καὶ ἐξετίμησε τὴν τοιαύτην ἐξέλιξιν οὐχὶ ὡς πτώχευσιν ἢ κατακερματισμὸν τῶν δυνάμεων, ἀλλὰ τοῦναντίον ὡς εὐλογημένην ἀνθηφορίαν τοῦ ὄν ἐν δάκρυσιν ἔσπειρεν Ἀποστολικοῦ λόγου, διὸ καὶ ἐν ἀγαλλιᾷ ἐθέρισεν ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἀγλαοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, ἐφ' ὅσον οὗτοι θεοφιλῶς ἐβλάστησαν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν οὕτως ἀνακυσσῶν κατὰ τόπους Ἀγιωτάτων Ἀυτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Καὶ δὲν ἦτο ἀσφαλῶς δυνατὸν ἵνα γένηται καὶ ἄλλως, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, οὐσα αὐτὸ τοῦτο τὸ Σῶμα τοῦ Θεανθρώπου, ἀκολουθεῖ καὶ ἐν τούτῳ τοὺς νόμους τοῦ Εὐχαριστιακοῦ Ἄρτου, ὅστις ἕμερίζομενος οὐ διαρείται καὶ ἐσθιόμενος μηδέποτε δαπανᾶται».

Τοῦτο κατεδείχθη καὶ πάλιν ἰδιαίτερος, ὅταν συνελειτούργησαν οἱ δύο Σεπτοὶ Προκα-

θήμενοι ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῶ μετ' ἄλλων Ἀρχιερέων. Χαρακτηριστικῶς ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ὁ Β' εἶπε: «Θὰ διατηρήσωμεν πάντοτε ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἐτελέσαμεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ τούτῳ Ναῶ καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν, μαρτυροῦντες τὴν κοινὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν εἰς τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Σωτῆρα Χριστόν, ἐκοινωνήσαμεν τοῦ Ἀχράντου Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ, ἐκχυνομένου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

3) Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπίσκεψις ἀποτελεῖ, τῷ ὄντι, κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, «νέον εὐλογημένον ὀρόσημον εἰς τὰς ἱστορικὰς τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεις». Χαρακτηριστικῶς ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος ὁ Β' ἐτόνισεν, ὅτι, ὅταν «ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ὠδήγησεν ὀλόκληρον τὸν λαὸν τῆς Ἁγίας Ρωσίας εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, ἐξέλεξεν Οὗτος ὡς ὄργανόν Του ἐν προκειμένῳ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία οὕτω κατέστη ἡ Μήτηρ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας... Εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὑπῆρξεν ἡ κολυμβήθρα τῆς Ἁγίας Ρωσίας».

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ὑπῆρξε πάντοτε ἰδιαίτερος ἀγαπητὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς χαρακτηριστικῶς ἐτόνισεν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, εἰπὼν τὰ ἐξῆς: «Ἐν τῷ συστήματι τῶν κανονικῶς ἐκ τῶν μητρικῶν κόλπων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσελθουσῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀνέκαθεν ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἀπῆλαυεν ἰδιαίτερας τιμῆς καὶ ἀγάπης, ὄχι μόνον διὰ τὸ πολυάνθρωπον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐξ ἄλλων φυσικῶν καὶ ἱστορικῶν λόγων ἐξέχοντα χαρακτηριστικὰ τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ, ὅστις ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορικῇ σκηνῇ κατώρθωσε νὰ ἀποσπᾷ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν πάντων, ὄχι μόνον διὰ τῶν ἀρετῶν καὶ πνευματικῶν κατορθωμάτων του, ἀλλ' ἐξ ἴσου καὶ διὰ πολλαπλῶν δεινοπαθημάτων καὶ περιπειῶν του».

4) Ἀμφότεροι οἱ Προκαθήμενοι κατὰ τὰς προσλαλιάς των ὑπέμνησαν τὴν ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει νίκην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας

καὶ τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας αὐτῆς κατὰ τὴν παροῦσαν ἱστορικὴν ὄραν τῶν σημερινῶν πολιτικο-κοινωνικῶν ἀνακατατάξεων καὶ τῶν ἐλπιδοφόρων ἀλλαγῶν εἰς τὸν εὐρύτερον χῶρον τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Εἰς τὰς ἀλλαγὰς ταύτας ἀνεφέρθη ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ὁ Β' εἰπὼν: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ρωσία ὡς πασχάλινη χαρὰν ἐκλαμβάνει τὰς ἀγαθὰς ἀλλαγὰς, καταπεμφθεῖσας ἡμῖν διὰ τοῦ μεγάλου ἐλέους τοῦ Ἐνὸς Δεσπότη καὶ Πραγματικοῦ Οἰκονόμου, τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ Κυρίου τῶν κυριεύοντων. Εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀνοίγονται σήμερον χιλιάδες ὀρθόδοξον ἐνοριῶν. Εἰς τοὺς ναοὺς, ἐπιστραφέντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πάλιν ἤναψαν τὰ κηρία. Εἰς τὰς μονὰς, εἰς τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἐπεκράτει βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἀναπέμπεται πάλιν μοναστικὴ προσευχὴ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἀναστηλώνονται αἱ κάποτε κλεισταὶ ἐστίαί τῆς χριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως, δηλαδὴ τὰ Ἱερατικὰ Σεμινάρια καὶ τὰ Σχολεῖα ἤρχισε κατηχητικὴ δραστηριότης· λειτουργοῦν κατηχητικὰ σχολεῖα· ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας μὲ προσοχὴν γίνεται δεκτὴ καὶ ἀκούεται ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης τῆς χώρας ἡμῶν. Οἱ νέοι κρατικοὶ νόμοι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως ἐξασφαλίζουν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς κοινότητες τὴν πραγματικὴν ἐλευθερίαν καὶ εἰς τοὺς πιστοὺς ὄλων τῶν ὁμολογιῶν πολιτικὴν ἰσότητα, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ σημερινοῦ πεφωτισμένου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὑπομνήσκουν διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τὴν διανεβαίωσιν τοῦ Κυρίου, ὅτι «καὶ πύλαι Ἰερουσαλὴμ οὐ κατισχύσουσι» τῆς Ἐκκλησίας (Ματθ. ιστ' 18).

5) Κατὰ τὰς ἀνταλλαγείσας προσφωνήσεις μεταξὺ τῶν δύο Σεπτῶν Προκαθημένων, ἐτονίσθη ὅτι πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι πρέπει νὰ μένουν ἀδελφικῶς «ἀλληλέγγυοι πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰς πᾶσαν μορφήν ἐμπράκτου μαρτυρίας» τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἵνα ἀναξωπυρῆται ἡ πανορθόδοξος αὐτοσυνειδήσια καὶ ἵνα, κατὰ τὴν χρησιμοποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διατύπωσιν, προβάλῃται «ὁ μεταμορφωτικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπερθεϊκὸς χαρακτήρ τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς καὶ κατορθώσαμεν, τόσοι λαοί, νὰ συν-

Ἡ Α. Θ. Παναγιώτης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος μετὰ τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον τὸν Β΄.

αποτελέσωμεν μίαν ἀδιάσπαστον οἰκογένειαν, παρὰ τοὺς φυλετικο-πολιτικούς παράγοντας, οἵτινες κατ' ἐπανάληψιν κατέστησαν τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα καὶ συνεργασίαν ἀρκούντως προβληματικὴν».

6) Ἡ ἐνότης τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀναγκαία ἀφ' ἐνὸς πρὸς ἀντιμετώπισιν «τῆς ἐκ τῆς πολιτικῆς συγκυρίας ἀφυπνισθείσης, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐκ νέου ἐπιβουλῆς τῶν Οὐνιτῶν» καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς «ἐπίλυσιν τυχόν προβλημάτων εἰς τὰς σχέσεις» τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς προετοιμασίαν τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Πανορθόδοξου Συνόδου, ἣτις, ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακ. Ρῶσος Πατριάρχης, «καλεῖται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ἐπικαιρὰ καὶ δύσκολα ζητήματα καὶ νὰ δεῖξῃ εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς τοῦ κόσμου τὴν πραγματικὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης», ἵνα οὕτως

«ἀποδειχθῇ ἡ Ὁρθοδοξία ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύματι, διότι κατὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἑθνῶν Ἐἰς Κύριον, μία πίστις, ἐν βάπτισματι, εἰς Θεόν καὶ Πατέρα πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν» (Ἐφ. δ', 4-6).

7) Ἡ πανορθόδοξος ἐνότης καὶ ἀλληλεγγύη εἶναι ἀναγκαία καὶ διὰ τὴν τελεσφόρον διεξαγωγὴν τῶν διμερῶν καὶ τῶν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν διεξαγομένων Θεολογικῶν Διαλόγων, εἰς τοὺς ὁποίους, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου κ. Δημητρίου, «τότε μόνον ἀληθῶς διακονοῦμεν τὴν παγχριστιανικὴν ἐνότητα ἐν ἀκαταγνώστῳ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅταν εἰς τοὺς ἑτεροδόξους ἀδελφούς ἡμῶν προβάλλωμεν ἀκεραίαν, ὑπερεθνικὴν καὶ ἀκαινοτόμητον τὴν ἐνιαίαν ἀλήθειαν τῆς Ὁρθοδοξίας».

8) Ἡ πρόσφατος συνάντησις τῶν δύο Σεπτῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν Κων-

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (9-13 Μαΐου 1991)

Μέσα σὲ ἐξαιρετικὰ ἐγκάρδια καὶ ἀδελφικὴ ἀ-
τμόσφαιρα πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὶς 9 ὡς τὶς 13
Μαΐου 1991 ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψις στὴν Ἐκκλησία τῆς
Ἑλλάδος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καρελίας καὶ πά-
σης Φιλλανδίας κ. Ἰωάννου, Προκαθημένου τῆς αὐ-
τόνομης ὑπὸ τὸ σεπτὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἡμό-
δοξης Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας. Ὁ Σεβ. κ. Ἰωάν-

νης διακρίνεται γιὰ τὴν προσήλωσή του πρὸς τὴν
Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Μητέρα Ἐκκλησίᾳ καθὼς καὶ
γιὰ τὴν ἑλληνομάθεια καὶ τὰ θερμὰ αἰσθήματα, ποὺ
τρέφει πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Συνηθίζει νὰ λέγει ὅτι εἶ-
ναι μὲν Φιλλανδὸς ἱεράρχης, ἀλλὰ Ἑλληνας μοναχὸς
καρεῖς στὴν Ἱ. Μονὴ Θεολόγου Πάτμου.

Τὸν Σεβ. συνόδευσαν στὸ ταξίδι τοῦ ὁ Θεοφ. Ἐ-

σταντινουπόλεως καὶ Ρωσίας κατέστησεν εἰς
πάντας τοὺς βιώσαντας ταύτην ἐκ τοῦ σύνεγγυς
συνειδητὰ τὰ ἔξοχα ἡγετικά χαρίσματά των.
Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
κ. Δημήτριος διεκρίθη ἄλλην μίαν φορὰν διὰ
τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν ἀπλότητα, τὴν μελι-
χιότητα καὶ τὴν κατὰ Θεὸν σοφίαν καὶ σύνεσιν,
μεθ' ἧς παρουσιάζει ἑαυτὸν φορέα τῆς μακροαι-
ωνος παραδόσεως περὶ τοῦ —οὐχὶ κυριαρχικοῦ,
ἀλλὰ διακομικοῦ— ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Πρω-
τείου τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφι-
κῆς καὶ συντονιστικῆς ἀγάπης. Ἐξ ἄλλου ὁ
Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης
Ρωσίας κ. Ἀλέξιος ὁ Β', —ὅστις εἶναι ἐν τῇ
Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ λίαν γνωστὸς διὰ τὴν
μόρφωσιν, οἰκουμενικὴν ἐμπειρίαν, τὸν ὑγιᾶ εὐ-
ρωπαϊκὸν προσανατολισμὸν του καὶ τὰς μεγά-
λας ὑπηρεσίας του ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῶν Εὐ-
ρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν—, ὑπὸ μὲν τοῦ Πανα-
γιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημη-
τρίου προεβλήθη ὡς «ἀνὴρ μεμαρτυρημένης πί-
στεως καὶ εὐσεβείας, στεροῦ δὲ ἀφοσιώσεως
εἰς τοὺς αἰωνοβίους καὶ καθηγιασμένους τῆς
Ὁρθοδοξίας θεσμούς», ὑπὸ δὲ τοῦ Σεβασμιω-
τάτου Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας κ.
Βαρθολομαίου ἐξυμνήθη δι' εὐστόχων χαρακτη-
ριστικῶν λόγων, ὅταν μετὰ τῆς Συνοδείας αὐ-
τοῦ μετέβη εἰς Χαλκηδόνα καὶ ἐπισκέφθη τὸν
διακεκριμένον Ποιμενάρχην αὐτῆς, ὅστις ὡσαύ-
τως εἶναι εὐρύτητα γνωστὸς ἐν τῇ Χριστιανι-
κῇ Οἰκουμένῃ. Χαρακτηριστικῶς ὁ Σεβ. Μητρο-
πολίτης Χαλκηδόνας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν
Ρῶσον Πατριάρχην, εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων,
τὰ ἐξῆς: «Εἶσθε νέος ὃχι μόνον κατὰ τὸν χρό-
νον τῆς ἐκλογῆς Σας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡλι-

κίαν καί, ἀκόμη, καὶ ὡς φορεὺς νέου πνεύμα-
τος, εἰς αὐτοὺς τοὺς νέους καιροὺς παγκοσμίων
ἀνακατατάξεων καὶ ἐξελίξεων καὶ τοῦτ' αὐτὸ
νέας κοσμογονίας. Ὁ Θεὸς Σᾶς ἐκάλεσεν ἐπὶ
τὸ πηδάλιον τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας εἰς μίαν
σπουδαίαν ἱστορικὴν στιγμὴν διὰ τὴν ἀνθρω-
πότητα ὁλόκληρον, ἀλλ' ἰδιαίτερος διὰ τὴν χώ-
ραν καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Σας, διὰ τὴν ὁποίαν
αὕτη ἐσήμανε τὴν ἀρχὴν μᾶς νέας, ἐλπιδοφό-
ρου ἐποχῆς καὶ τώρα καλεῖται, ἐν μέσῳ πολλῶν
δυσχερειῶν καὶ πειρασμῶν, νὰ ἀνασυντάξῃ τὰς
δυνάμεις τῆς καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκπλή-
ρωσιν τῆς σωτηριώδους ἀποστολῆς τῆς. Μαζὶ
μὲ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας Σας, Μακα-
ριώτατε, καὶ ἡμεῖς ὅλοι οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
καὶ φίλοι καὶ ἡμόδοχοί Σας εἴμεθα ἀπολύτως
βέβαιοι, ὅτι θὰ ἀναδειχθῆτε ἄξιος αὐτῆς τῆς
ἱστορικῆς καμπῆς, ἄξιος τοῦ εὐσεβοῦς Ρωσι-
κοῦ λαοῦ, ἄξιος τῆς Ὁρθοδοξίας. Αἱ προσευ-
χαί μας θὰ Σᾶς συνοδεύουν, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ
ἀγάπη μας πρὸς τὴν διακεκριμένην προσωπι-
κότητά Σας θὰ εἶναι ἀμείωτοι».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπισημανθέντων, καθί-
σταται φανερόν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Προ-
καθημένου τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας
πρὸς τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀ-
ποτελεῖ νέον σταθμὸν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς καθ'
ὄλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νέον πολύτι-
μον κρῖνον, ὁ ὁποῖος προσετέθη εἰς τὴν χρυσὴν
ἄλυσιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀγάπης, ἧτις συν-
δέει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως
μετὰ τῆς ἐνδόξου καὶ ἀκτινοβόλου Ἀγίας Ἐκ-
κλησίας τῆς Ρωσίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ
Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν

πίσκοπος Ἰοάννου κ. Ἀμβρόσιος, ὁ Αἰδ. πρεσβύτερος π. Ματθαῖος Σίντορωφ, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς σχολῆς Ἰοάννου καὶ ὁ Ἱερολ. Διάκονος π. Ἀνδρέας Λάριτσα.

Στὸν ἀνατολικὸ ἀερολιμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅπου ἀφίχθηκε στὶς 17.05' τῆς Πέμπτης 9 Μαΐου μὲ τὴν πτήση 302 τῆς SWISS AIR, τὸν ὑποδέχθησαν ἐκ μέρους τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Παντελεήμων, Παραμυθίας καὶ Γηρομερίου κ. Τίτος καὶ Γρεβενῶν κ. Σέργιος, ἐκ μέρους τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Παντελεήμων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἁγίου Σπυρίδωνος τῆς Ἰ. Συνόδου Παν. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ Παπακώστας, ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Στέφανος Ἀβραμίδης, ὁ 6' Γραμματεὺς τῆς Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος στὴ Φιλλανδία κ. Σιδεργῆ καὶ ὑπηρεσιακοὶ παράγοντες τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

Ἀμέσως μετὰ τὴν τακτοποίηση τοῦ Σεβ. Καρελίας καὶ τῶν μελῶν τῆς συνοδείας του στὸ ξενοδοχεῖο τῆς «Μεγάλης Βρεταννίας», στὶς 19.00', ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὅπου τὸν ἀνέμενε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, ὁ ὁποῖος τὸν καλωσόρισε μὲ πολὺ θερμὰ λόγια τονίζοντας τοὺς στενοὺς φιλικoὺς δεσμοὺς, ποὺ ἐνώνουν τὶς Ἐκκλησίες Ἑλλάδος καὶ Φιλλανδίας. Συγκινημένος ὁ Σεβ. κ. Ἰωάννης ἀπάντησε:

«Μακαριώτατε!

Σεβασμιώτατοι!

Σεβάσμιοι πατέρες!

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ! Σήμερον ἡ χαρὰ μου εἶναι μεγάλη, διὰν εὐρίσκομαι ἐνταῦθα πλησίον ὑμῶν, ὁμοῦ μετὰ τῆς συνοδείας μου. Ἔρχομαι ἀπὸ τὴν μακρὰν Φιλλανδίαν, κατόπιν τῆς προσκλήσεως τῆς Ἀγιοπατρικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου της. Ἡ γεωγραφικὴ ἀπόστασις μετὰ τῶν χωρῶν ἡμῶν εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ παρὰ τοῦτο δὲν αἰσθάνομαι ξένος. Δι' ἐμὲ ἡ Ἑλλάς εἶναι καὶ ἀγαπητὴ καὶ γνωστὴ. Δι' ἐμὲ ἡ Ἑλλάς εἶναι πρὸ πάντων ἡ χώρα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ χώρα τῶν Ὁρθοδόξων. Ἔτσι εὐρίσκομαι πλησίον

ὑμῶν ὡς Ὁρθόδοξος μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς ἀδελφὸς μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν Φιλλανδίας, ὑπὸ τὸ εὐλογημένον ὠμοφρόνιον τοῦ Πανσέπιου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, αἱ ἐπαφαὶ μετὰ τῆς Ἀγιοπατρικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σημαίνουν ἐνίσχυσιν καὶ ἐνδυνάμωσιν τοῦ μικροῦ ποιμνίου Φιλλανδίας. Διὸ καὶ ἡ ἐπίσκεψις αὕτη εἶναι σπουδαία διὰ τοὺς ἐν Φιλλανδίᾳ Ὁρθοδόξους.

Μακαριώτατε! Ἀγιοὶ ἀδελφοί! Κατὰ τὴν διαμονήν μου ἐν Ἑλλάδι θὰ ἔχω ἄλλας εὐκαιρίας ἵνα ἐκφράσω τὰς οὐκείους μου. Τώρα μόνον θὰ ἤθελον ἵνα τονίσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν εὐγενὴ πρόσκλησιν ὑμῶν. Ἐλπίζω εὐλογοῦντως, ὅπως ἡ ἐπικοινωνία ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου θὰ ὑποστηρίξη τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, πρὸς ὄφελος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου».

Τὴν ἐπομένη, Παρασκευὴ 10 Μαΐου, στὶς 9.00', ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Ἰωάννης ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱ. Μονὴν Πετράκη, ὅπου ἐφέλη Δοξολογία καὶ τὸν καλωσόρισε ὁ Παν. Καθηγούμενός της Ἀρχιμ. Χριστοφόρος. Ὁ Σεβ. κ. Ἰωάννης ἀπάντησε στὸν Καθηγούμενο ὡς ἑξῆς:

«Ἄγιε ἡγούμενε!

Χριστὸς ἀνέστη!

Ἐγκαρδίως καὶ μετὰ συγκινήσεως εὐχαριστῶ διὰ τὰ θεοῦ Σας λόγια. Δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν συνοδείαν μου ἀποτελεῖ μίαν μεγάλην εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ μᾶς ἐδόθη ἡ δυνατοῦς νὰ ἐπισκεφθῶμεν σήμερον τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδιαίτερον τὴν Ἱεράν Μονὴν ταύτην, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μόνον εὐλογημένος τόπος προσευχῆς καὶ πνευματικῆς παραδόσεως ἀλλὰ τώρα καὶ τὸ σπουδαῖον κέντρον πολλῶν συνοδικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἄλλων μορφῶν δραστηριότητος. Ἡ παρουσία μου ἀκριβῶς ἐδῶ συνδέει τὴν σημερινὴν ἐπίσκεψίν μου μετὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν μου εἰς τὴν χώραν ταύτην κατὰ τὸ ἔτος χίλια ἐννεακόσια πενήντα ἔν, διὰν κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὴν ὁποίαν ἐτέλεσε ἡ Ἀγιοπατρικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μεγαλοπρεπῶς, ἔμεινα εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον τῶν φοιτητῶν εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Πετράκη. Ἔτσι τώρα κλείεται κύκλος σαράντα εἰδῶν εἰς τὴν ζωὴν μου. Ζῆ ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ ἰδέα ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὴν Ἀγιοπατρικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἦτο εἰς τὴν καρδίαν μου ἤδη κατὰ τὴν πρώτην συνάντησίν μου μετὰ τὴν χώραν ταύτην.

Στιγμιότυπο από την πανηγυρική συνεδρία της Διαρκούς Ίερᾶς Συνόδου, στην οποία ἔλαβε μέρος ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Ἰωάννης.

Ἀπὸ τὸν Βορρᾶν τῆς Εὐρώπης κατέβην τότε πρὸ σαράντα ἐτῶν καὶ τρόπον τινὰ ἦλθα εἰς τὰ ἴδιά μου, ἐὰν ἐπιτρέψετε ἢ ἔκφρασις ἐκ μέρους ἐνὸς μὴ - ἔλληρος.

Σήμερον ἀκόμη ὀλιγώτερον αἰσθάνομαι ξένος, ὅταν πάλιν εὐρίσκομαι εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Πειράκη. Μᾶς συνδέει ἢ πίστις. Μᾶς συνδέει ἢ παράδοσις. Μᾶς συνδέει ἢ πολύτιμος κληρονομία τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἔτσι εἴμεθα ἀδελφοὶ καὶ φίλοι. Ὁ δεσμὸς μετὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ μᾶς τοὺς Φιλλανδοὺς σημαίνει πνευματικὴν ἐνίσχυσιν μεγίστης σπουδαιότητος καὶ ἐνθάρρυνσιν.

Ἄγιε ἡγούμενε! Μὲ τὰς σκέψεις ταύτας Σᾶς χαιρετίζω θεομύτια διαβιβάζων τὰ αἰσθήματα ἀγάπης τοῦ Ὁρθοδόξου ποιμνίου Φιλλανδίας πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδελφοὺς μας.

Σᾶς εὐχομαι πλουσίαν χάριν καὶ εὐλογίαν παρὰ Θεοῦ!

Ἀνταλλάχθηκαν ἀγαπνηστικὰ δῶρα καὶ στὴ συνέ-

χεια, κατὰ τὴν εἰθισμένη τάξην, ὁ Σεβ. κ. Ἰωάννης ἀνήλθε στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο. Στὴν εἴσοδον τὸν ἀνέμεναν οἱ Γραμματεῖς τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ στὸν 6' ὄροφον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μελῶν τῆς Διαρκούς Ίερᾶς Συνόδου. Ἀμέσως πραγματοποιήθηκε πανηγυρική συνεδρία τῆς Δ.Ι.Σ., κατὰ τὴν ὁποία ὁ Μακαριώτατος προσφώνησε τὸν Σεβασμιώτατο μὲ τούτα τὰ λόγια:

«Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Ἰωάννη, Σεβασμιώτατοι,

Συνήθεια ἐκράτησε καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὅπως ὁ διὰ πρώτην φορὰν ἐπισήμως ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἀριωιάτην, Ἀποστολικὴν καὶ Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, Ἀρχηγὸς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατ' ἐξαίρεσιν τιμᾶται, παρευρισκόμενος εἰς ἔκτακτον Συνεδρίαν τῆς Ίερᾶς Συνόδου Αὐτῆς.

Ὡς γνωστὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, χριστιαν-

Ὁ Μκκ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ παρρησιοφορεῖ τὸν Σεβ. Καρελίαν καὶ πάσης Φιλανδίας κ. Ἰωάννη μετὰ τὸν μεγαλόσταυρο τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἀνώτατο παράσημο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

νικὸν πνευματικὸν καθίδρυμα καὶ «γέννημα» τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν θείου Παύλου, κατὰ τὴν δευτέραν Αὐτοῦ Ἀποστολικὴν πορείαν, διετέλεσεν ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἕως τοῦ 1850, ὅτε, διὰ τιμητικοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου, ἀνηγορεύθη Ἀυτόκεφαλος θυγατρικὴ Αὐτοῦ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἡ ἱστορικὴ Αὐτὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, θεωρεῖ εὐτυχὲς ἱστορικὸν γεγονός, ὅτι ὁ δεύτερος κατὰ σειράν Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας κ. Ἰωάννης, εὐρίσκειται μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τοῦ Ἀνωτάτου Διοικητικοῦ Κέντρου Αὐτῆς, εἰς τὴν ὁποίαν, αἰθουσαν, ἐπαξίως καὶ ἱστορικῶς προήδρευσαν Γερμοὶ Προκαθήμενοι, ὡς ὁ Γερμανὸς Καλλιγᾶς, ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ὁ Δαμασκηνὸς Παπανδρέου καὶ ἄλλοι, οἵτινες, ἐν Συνοδικαῖς Διασκέφεσι καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἔδωσαν τὴν ζωσαν μαρτυρίαν ὅτι «ᾧμα Χρι-

στοῦ ἔσμεν καὶ μέλη ἐκ μέρους» (πρὸβλ. Α' Κορ. ιβ' 27).

Τῆς τιμῆς πληρουμένης σήμερον, διὰ τῆς παρουσίας τῆς Ὑμετέρας φίλης Σεβασμιότητος, διακηρύσσομεν ὅτι οἱ ἱεροὶ καὶ ἀκατάλυτοι δεσμοὶ μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὀλοκληροῦνται, ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀπλῆς ἀνταλλαγῆς Συνοδικῶν Γραμμάτων καὶ ἀποφάσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ζωῆς, ὡς ἐν προκειμένῳ, συνάξεως ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἐν Κυρίῳ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, διὰ τῶν ὁποίων προλείπεται ἡ ὁδὸς τῶν ἱερῶν καὶ Πανορθοδόξων καὶ Οἰκουμενικῶν διασκέψεων.

Τῆς Συνεδρίας ταύτης ἀρχόμενοι, τῆς ὁποίας λειτουργικὸς ὁ χαρακτήρ καὶ ἐνωτικὸς ὁ σκοπὸς τυχάνει, ὡς Προκαθήμενοι τῶν δύο Στρατενομένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν τε τῷ Βορρᾷ καὶ τῷ Νότῳ, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν φίλην Σεβασμιότητα ὅπως, ἐν τῇ Συμβολικῇ ταύτῃ καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ Συνάξει ἡμῶν, εὐαρεστομένη, ἐπευλογῆσθαι

τὰς ἐργασίας ἡμῶν, πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριᾷδι ὁμολογουμένου καὶ ἐν Μονᾷδι προσκυνουμένου Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων».

Στὴν ἀντιφώνησή του ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καραελίας καὶ πάσης Φιλανδίας εἶπε:

«Μακαριώτατε Δέσποτα, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ!

Σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς καὶ συλλειτουργοί!

Σεβάσμοι πατέρες!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ αἰσθημάτων συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης στέκω σήμερον ἐδῶ, ἐνώπιον ὑμῶν, ἐνώπιον τῶν σεπιδῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐμοὶ λίαν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ. Γνωρίζω καὶ ἐκτιμῶ τὸν κεντρικὸν ρόλον καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ὅλην τὴν Ὁρθοδοξίαν. Κατὰ ἰδιαίτερον τρόπον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ φρουρὸς καὶ ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον. Ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῆς Ἑλλάδος εἶσι σημαίνει ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ κέντρου τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας.

Ἐκτιμῶ μεγάλως τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τῆς ἐπικοινωνίας ἡμῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαμονῆς μου ἐνταῦθα δύναμαι ἵνα ὑποστηρίξω καὶ ἐκθέσω, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετ' ὑμῶν, τοὺς σπουδαίους δεσμοὺς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἡ μικρὰ Ἐκκλησία τῆς Φιλανδίας χρειάζεται σιενὰς ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, θεολογικῶς καὶ γενικῶς. Διὸ αἰσθανόμεθα ἰδίως εὐγνώμονες πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἤδη πολλάκις ἐδώσατε εἰς φιλλανδοὺς νέους τὴν πολύτιμον ἐνκαιρίαν ἵνα σπουδάσουν τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Ἔτσι πράγματι συγκεκριμένως καὶ σημαντικῶς ἐνισχύετε τὰς βάσεις τῆς θεολογίας καὶ τῆς γνησίας Ὁρθοδόξου παραδόσεως εἰς τὴν Φιλανδίαν, ὅπου πάντοτε εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν μη - Ὁρθοδόξων σκέψεων. Αὕτη ἡ υποστήριξις ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶναι ἀκόμη σπουδαιότερον εἰς τὴν μέλλουσαν ἡνωμένην Εὐρώπην. Δράττομαι τῆς ἐνκαιρίας ταύτης ἵνα εὐχαριστήσω, θερμότατα καὶ ἐγκαρδίως, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ πολύτιμα ἔργα ὑμῶν πρὸς ὄφελος τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Φιλανδίας. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Ὁρθόδοξον ποιμνιον Φιλανδίας καὶ διὰ τὴν θε-

ικὴν δραστηριότητα ὑμῶν, ἐν γένει, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς εὐσταθείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας, ἡ ὁποία ζῆ ἐν τῷ Βορρᾷ τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τὸ εὐλογημένον ὠμοφρόνιον τοῦ Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, μακρὰν γεωγραφικῶς, ἀλλὰ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν πάντοτε πλησίον τῶν ἐλλήνων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Μακαριώτατε! Ἡ εὐγνωμοσύνη εὐρίσκειται εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦμεν ἵνα ἐκφράσωμεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ κατὰ τρόπον ὁρατὸν, ἐὰν ἐπιτρέψετε. Μακαριώτατε, παρακαλῶ Ὑμᾶς ἵνα δεχθῆτε τὸ παράσημον τοῦ Μεγαλοσταύρου τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀμνοῦ τῆς Ἐκκλησίας Φιλανδίας.

Σεβασμιώτατε Κορίνθου, Πρόεδρε τῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων Σχέσεων, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ! Παρακαλῶ ἵνα δεχθῆτε τὸ παράσημον τοῦ Ἀνωτέρου Ταξιάρχου τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀμνοῦ.

Αἰδεσιμολογιώτατε πάτερ Στέφανε, Γραμματεῦ τῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων Σχέσεων! Παρακαλῶ ἵνα δεχθῆτε τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ Ἱππίου τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀμνοῦ.

Ταπεινῶς ἐλπίζω, ὅπως τὰ παράσημα ταῦτα καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ ἀποτελέσουν ἕνα ὁρατὸν δεσμὸν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν».

Ἀνάμεσα στὸν Μακ. καὶ τὸν Σεβ. ἀνταλλάχθηκαν τὰ ἀνώτατα παράσημα, οἱ μεγάλοι σταυροὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐπίσης παρασημοφορήθηκαν μετὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου τὰ μέλη τῆς συνοδίας τοῦ Σεβ. Καραελίας. Ἀκολούθησε δεξίωση.

Στις 11.30' ὁ Σεβ. κ. Ἰωάννης συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνο Καραμανλῆ καὶ στὶς 12.30' ἐπισκέφθηκε τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδος κ. Κωνσταντῖνο Μητσοτάκη. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας ὁ Σεβ. κ. Ἰωάννης καὶ ἡ συνοδία του συνοδευόμενοι ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Σύρου, Τήνου κ.λπ. κ. Δωρόθεο, Παραμυθίας καὶ Γηρομερίου κ. Τίτο, Γρεβενῶν κ. Σέργιο, Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα, τὸν Ἀρχιεπίσκοπο κ.ἀ. ὑπηρεσιακούς παράγοντες μετέβη στὴν Ἱ. Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου Μακρυνοῦ, ὅπου τὸν ἀνέμεναν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεγάρων καὶ Σαλαμῆος κ. Βαρθολομαῖος, κληρικοὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ ἡ γυναικεία Ἀδελφότητα τῆς Ἱ. Μονῆς. Ἐφάλη ἐσπερινός, κατὰ τὸν ὁποῖο ἀνταλλάχθηκαν θερμῆς προσφωνήσεις ἀνάμεσα στὸν Σεβ. κ. Βαρθολομαῖο καὶ τὸν Σεβ. κ. Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος καὶ ἀνέγνωσε ἐλληνιστὶ τὸν Προομιαικὸ. Μετὰ ἀκολού-

Η ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΙΣ Η.Π.Α.* (2-29 'Ιουλίου 1990)

Στις 7 μ.μ. ὁ Παναγιώτατος παρακάθησε στὸ ἐπίσημο δείπνο, μὲ τὸ ὁποῖο ἔκλεισαν οἱ ἐργασίες τοῦ Κληρικο - Λαϊκοῦ Συνεδρίου. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδήλωσης μίλησε ἡ κ. Ὀλυμπία Σγού, Μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων ἀπὸ τὴν Πολιτεία MAINE, μετὰ τὴν εὐλογία τῆς τράπεζας ἀπὸ τὸν Παναγιώτατο, καλωσόρισε τοὺς προσκεκλημένους ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Νέας Ἰερσέης κ. Σίλας, G. CHAIRMAN τοῦ 30οῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου. Κατόπιν τὸν λόγο ἔλαβαν ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Φθενάκης, CHAIRMAN τοῦ Συνεδρίου, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, πού ἐξῆρε τὴν παρουσία τοῦ Παναγιωτάτου στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου, καθὼς καὶ ὁ Πρόεδρος τῶν ΗΠΑ κ. Τζώρτζ Μπούς, ὁ ὁποῖος προσῆλθε μὲ τὴ σύζυγό του.

Ὁ Ἀμερικανὸς Πρόεδρος γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ καλωσόρισε τὸν Πατριάρχη Δημήτριο στὴν πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου ἀμερικανικοῦ ἔθνους χαρακτηρίζοντας ἐξαιρετικὸ προνόμιο γὰ θρίσκειται αὐτὸ τὸ θράδυ μὲ Ἐκείνον καὶ τὴ συνοδεία του σ' αὐτὸ τὸ δείπνο, ὅπως καὶ μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἰάκωβο, πού ἐπὶ 30 χρόνια εἶναι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν Ἀμερικῆ. Ἐπίσης χαρακτηρίσε σπάνια πνευματικὴ εὐκαιρία τὴ συνάντησή, πού εἶχε τὸ πρῶν μὲ τὸν Παναγιώτατο καὶ ἐξέφρασε τὴ βαθιὰ ἐκτίμησή του πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχη, τὸν ὁποῖο ἀποκάλεσε ἱερὸ ἄνδρα μὲ μεγάλη πνευματικότητα, ἱεραπόστολο τῆς εἰρήνης. Εἶναι, εἶπε, ἡ πρώτη φορὰ στὴ 1400ετὴ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πού Διάδο-

χος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα ἐπισκέπτεται τὸ Δυτικὸ Ἡμισφαίριο καὶ θεώρησε τὸν ἑαυτό του εὐλογημένο ἀπὸ τὸν Θεὸ πού συμμετέχε σ' αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ ἐπίσκεψή. Ἀπηύθυνε ἐπίσης εὐχές στοὺς συνέδρους καὶ διατύπωσε τὸν θαυμασμό του γι' αὐτούς, τίς ἐπιδόσεις τους καὶ τὴ συμβολὴ τους στὸ ἀμερικανικὸ ἔθνος. Μίλησε ἀκόμη γιὰ τὴν Ἁγία Σοφία, τὴν Ὁρθοδοξία στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ καὶ τίς ἀλλαγές στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ ἀναφέρθηκε στὸν ρόλο πού μπορεῖ νὰ διαδραματίσει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὸν τομέα τῆς πίστεως, αὐτῆς πού ὀδήγησε στὴν ἐλευθερία. Καταλήγοντας ζήτησε τίς προσευχές τοῦ Παναγιωτάτου ὥστε ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐνισχύσει στὶς προσπάθειές του γιὰ τὴν εἰρήνη στὸν κόσμον.

Μετὰ τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Παναγ. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Κύριε Πρόεδρε,

Θεωροῦμεν ἰδιαιτέραν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῆς χάριτός Του πρὸς τὴν Μετριότητα ἡμῶν τὸ ὅτι παρευρέθημεν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Δ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Ἱερῆς ἡμῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀπὸ τὰ πρῶτα ἤδη ἔτη τῆς ζωῆς τῆς Ὁρθόδοξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον, ὅτε τὴν εὐθύνην τῆς δαπνομάνσεως καὶ ὀργανώσεως αὐτῆς εἶχεν εἰς χεῖράς του ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς τότε καὶ μετέπειτα Πατριάρχης Ἀθηνῶν, ἀπεδόθη ἰδιαιτέρα σπουδαιότης εἰς τὴν πλήρη καὶ ἀγαστὴν συνεργασίαν κλήρον καὶ λαοῦ, διότι κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν δὲν εἶναι μόνον ὁ κληρικός, ἀλλὰ κληρικός ὁμοῦ καὶ λαός, πού συνθέτουν τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Τοιοῦτοτρόπως ἐγεννήθη ὁ θεσμός τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ὡς σῶματος τὸ ὁποῖον ἀνά διετίαν συνεργῶμενον ἐνημερώνεται περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαράσσει γραμμὴν πλεύσεως διὰ τὸ μέλλον. Πρόκειται περὶ θεομοῦ, ὁ ὁποῖος διαπνέεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὴν Ὁρθόδο-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 271 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

θησε ἐπίσκεψή στα καλλιτεχνικὰ ἐργαστήρια τῆς Ἱ. Μονῆς καὶ παρατέθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβ. Καρελίας δείπνο στὴν Τράπεζά της.

(Συνεχίζεται)

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου

ξον Ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς τυχαῖον, ὅτι ὁ θεομὸς οὗτος ἤνθησε καὶ ἀνθῆι εἰς μίαν χώραν ἐξόχως δημοκρατικὴν, ὡς εἶναι αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς.

Τὰς συνελύσεις τοῦ θεσμοῦ τούτου ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, παρηκολούθει ἀνέκαθεν μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ἐντόνου διαφέροντος. Ἐπηυλόγει αὐτὰς καὶ ἐνημεροῦτο διεξοδικῶς περὶ αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε Ἱερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, ἔχαιρε δὲ καὶ συνέχαιρε πάντοτε διαπιστοῦσα πρόδους τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἡμισφαίριον τοῦτο.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἡ διαπίστωση αὕτη γίνεται ἰδίως ὁμοίως καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς κοινωνίας. Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία διὰ τῆς Μειριότητος ἡμῶν καὶ τῶν συνοδουμένων ἡμᾶς ἀγίων Ἀρχιερέων («εἶδε καὶ ἐπίστευσε») (πρὸς Μάρκ. 15,32), ἐπιθεβαιούσα τὸ μέγεθος τῆς σπουδαιότητος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ θεσμοῦ τούτου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως χρέος λογίζεται, ἵνα διὰ τῆς Μειριότητος ἡμῶν ἐκφράσῃ τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἀκάματον ποιμενάρχον τῆς Ἱερῆς ταύτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιεπίσκοπον κύριον Ἰάκωβον καὶ πάντας τοὺς ἀξιότους αὐτοῦ συνεργάτας, τοὺς Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, τοὺς τε ἐπαρχιούχους καὶ τοὺς βοηθούς αὐτοῦ, τοὺς ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι βασιάζουν ὅλον τὸ θάρος τῆς καθημερινῆς διακονίας εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν κοινοτήτων, τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν Συμβούλιον, τοὺς ὀφφικιάλους καὶ τὰ συμβούλια τῶν Κοινοτήτων, ὅλα τὰ μέλη τῶν ποικίλων ὀργανώσεων τῆς Ἱερῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τοὺς διδάσκοντας καὶ κατηχοῦντας τὸν λαόν, τὰ μέλη τῶν Φιλοπρωτων Ἀδελφοτήτων καὶ εἰδικώτερον ὄσους ἐμόχθησαν, διὰ τὰ πραγματοποιηθῆ μετ' ἰσοῦς ἐπιτυχίαν ἢ Κληρικολαϊκὴ αὕτη Συνέλευσις. Κύριος ὁ Θεὸς εἴη βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς αὐτῶν, ἀμείβων διὰ τῶν πλοσιῶν Αὐτοῦ δωρεῶν τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας κόπον των.

Ἡ παροῦσα Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις θὰ παραμείνῃ ἱστορικὴ οὐχὶ μόνον διὰ τὰς σπουδαίας ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ διότι τὰς ἐργασίας τῆς ἐπισφραγίζει ἡ ἐνταῦθα παρουσία τοῦ Προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κυρίου GEORGE BUSH. Ἡ παρουσία αὕτη τιμᾷ βαθύτατα τὴν Μειριότητα ἡμῶν καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, διὸ καὶ ἐκ μέσης καρδίας ἐκφράζομεν πρὸς Ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, τὰς θερμοτάτας ἡμῶν εὐχαριστίας.

Ἄλλ' ἡ ὑψηλὴ αὕτη παρουσία ἐνέχει μεγίστην ση-

μασίαν καὶ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἡμῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ κατ' ἐπέκτασιν διὰ τὸ Γένος ἡμῶν καὶ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν τῷ συνόλω τῆς ἐν τῇ Χώρα ταύτῃ. Ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐπὶ τέσσαρας περίπου γενεὰς παρουσία τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων ἐν τῇ Χώρα ταύτῃ κατέστησε τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν σεβαστὴν πρὸς ὅλους. Εἰς μίαν χώραν, ὡς αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἐπιτιμῶνται αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ ὅπου ἡ κοινωνικὴ ἀναγνώρισις προϋποθέτει ἀρετὴν καὶ κόπον, ἡ τοιαύτη ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀναγνώρισις, τὴν ὁποίαν ὑποδηλοῖ ἡ ἐνταῦθα σήμερον παρουσία τοῦ ἀνωτάτου Ἀρχοντος τῆς Χώρας, ἀποτελεῖ τίτλον τιμῆς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος μας.

Ἀποδεικνύει ὅτι ὁ μόχθος τῶν ταπεινῶν μεταναστικῶν δὲν ὑπῆρξε μάταιος, ἀλλ' ἐκαρποφόρησεν. Ἀποδεικνύει ὅτι ἡ οὐσπερρωσις των περὶ τὴν Ἐκκλησίαν των τοὺς ἔκαμε νὰ μεγαλοουργήσουν. Ἀποδεικνύει ἀκόμη ὅτι ἡ ἐνταῦθα Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ ἡμῶν μετ' ἡ λαμπρὰν ἐκάστοτε ἡγεσίαν τῆς ἀνήγαγε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος εἰς ὑψηλὴν περιωπὴν.

Ἀποδεικνύει, τέλος, ὅτι τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας ἐνταῦθα ἐνεσωματώθησαν πλήρως εἰς τὸν κορμὸν τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας καὶ ἀπειτέλεσαν πλέον ὀργανικὰ καὶ μάλιστα ἐπίλεκτα μέλη τῆς. Τοῦτο μαρτυρεῖ περὶ τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας διαθέτουν τὰ πιστὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν καταπληκτικῶν δυνατοτήτων, τὰς ὁποίας προσφέρει ἡ Χώρα αὕτη. Χωρὶς τὸ παράπαν νὰ διακριθῇ ἐθνικὴν προέλευσιν, κοινωνικὴν καταγωγὴν ἢ θρησκείαν ἢ μεγάλη αὕτη Χώρα προσφέρει ἴσας δυνατότητας πρὸς πάντας, διὰ τὰ ἀναπτύξουν τὰ τάλαντά των καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν. «Ὁ Θεὸς ἄς εὐλογῇ τὴν Ἀμερικὴν!» Ἡ φράσις αὕτη, Κύριε Πρόεδρε τῆς Χώρας ταύτης, δὲν εἶναι διὰ τοὺς ἑλληνικῆς καταγωγῆς πολίτας τῆς Χώρας Σας λόγοι κοινοὶ ἢ κενοί. Ἐκφράζει τὰ βαθύτερα καὶ γνησιώτερα συναισθήματά των. Τὴν ἐγνωμοσύνην καὶ τὴν φιλοπατρῖαν των, τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν πίστιν των, δηλαδὴ ὅτι εὐγενέστερον ἔχουν εἰς τὰς ψυχὰς των.

Κύριε Πρόεδρε,

Ἱερωτάτε Ἀρχιεπίσκοπε,

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀγαπητά,

Τὸ θέμα τῆς Κληρικολαϊκῆς ταύτης Συνελεύσεως περιεσιράφη περὶ τὸ «φῶς»: τὸ φῶς, τὸ ὅποιον πρέπει ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι διὰ τὸν κόσμον ὀλόκληρον καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐποχὴν μας.

Ζῶμεν εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν φαίνεται νὰ κρίνεται τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Καθὼς

Ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. κ. Μπους χαιρετᾷ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην στὸ ἐπίσημο δεῖπνο κατὰ τὴ λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου.

πλησιάζομεν εἰς τὴν τρίτην μετὰ Χριστὸν χιλιετίαν, ἡ ἀνθρωπότης ἐμφανίζει σημεῖα φωτεινά, παρέχοντα μεγάλας προοδοκίας καὶ ἐμπνέοντα αἰσιοδοξίαν. Ἀλλὰ συγχρόνως παρουσιάζει καὶ πλευρὰς σκοτεινάς, αἱ ὁποῖαι πολὺν φόβον καὶ ἀβεβαιότητα προκαλοῦν. Τὰ φωτεινὰ σημεῖα εἶναι πολλὰ. Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνονται εἰς τὸν τομέα τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς αἱ πρόσφατοι ραγδαῖαι καὶ κοσμογονικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὰς Χώρας τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἐξελίξεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀποφασιστικῶς συνέβαλεν ἡ Χώρα αὕτη. Διὰ τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν ἀνεθάρρηνεν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἐπιβίῃ ἤδη διὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τρίτην χιλιετίαν πρῶτον μὲν ἐν εἰρήνῃ —ἐλπίζεται δὲ διὰ τὴν ἰσχύση τοῦτο καὶ διὰ περιοχὰς σπαρασσομένης εἰσέτι ἐκ τοῦ πολέμου—, δεύτερον δὲ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ σεβασμῶ πρὸς τὰ βασικὰ δικαιώματα

τοῦ ἀνθρώπου, πολιτικὰ τε καὶ κοινωνικὰ.

Εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν Τουρκίαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἰσχύει πάντοτε ἡ ἀρχὴ τοῦ μεγάλου Ἀτατούρκ «εἰρήνη ἐν τῇ χώρᾳ, εἰρήνη ἐν τῇ οἰκουμένῃ», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι ἀσκοῦμεν ἐλευθέρως τὰ θρησκευτικὰ ἡμῶν καθήκοντα, κατὰ τὴν ἀπὸ αἰῶνων παραδοσιακὴν ἀνεξίθρησκείαν τῆς Χώρας, ὅπου πολλοὶ πολιτισμοὶ διεδέχθησαν ἀλλήλους καὶ ὅπου πολλὰ θρηγοεῖται καὶ ὁμολογίαι συνντάρχουν ἁρμονικῶς καὶ εἰρηρικῶς.

Ἐτερα φωτεινὰ σημεῖα τῶν ἡμερῶν μας ἔρχονται ἀπὸ τὸν χῶρον τῆς ἐπιστήμης, ὅπου ἡ μάχη κατὰ τῶν ἀσθενειῶν δίδεται μὲ διαρκῶς καὶ μεγαλυτέραν ἐπιτυχίαν, καὶ ὅπου ἡ τεχνολογία, τιθεμένη εἰς τὴν διάθεσιν ὄλων τῶν τομέων τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, τείνει νὰ καταργήσῃ τὰς ἀποστάσεις, νὰ φέρῃ τοὺς λαοὺς πλησιέστερον πρὸς ἀλλήλους, καὶ

νά καταστήση τὴν ζωὴν ἀναισιότατον καὶ τὸν κόπον τῶν ἀνθρώπων παραγωγικώτερον καὶ εὐκολώτερον.

Ἄλλ' ἐνῶ ὅλα αὐτὰ δημιουργοῦν κλίμα αισιοδοξίας καὶ ἐλπίδος, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἥσυχος. Ἄγχος καὶ μελαγχολία κατέχει τὰς ψυχὰς πολλῶν ἀνθρώπων, καθὼς αισθάνονται διαρκῶς καὶ περισσότερον μοναχικοὶ μέσα εἰς τὴν ἀγωνιμίαν τῶν μεγαλοπόλεων καὶ τὴν ἀμβλύσιν τῶν εὐγενῶν αισθημάτων τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας ποῦ παρατηρεῖται. Ἡ μέριμνα δι' ὅσους δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπαχθοῦν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ παραμένουν εἰς τὸ περιθώριον αὐτῆς ἀφέθη πλέον εἰς τὸ ὀργανωμένον κράτος καὶ ἐξέλειπεν ἀπὸ τὸν χῶρον τῆς προσωπικῆς συμπεριφορᾶς. Οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἔτι σκληρότεροι πρὸς ἀλλήλους καὶ αὐξάνουν αἱ συνδηκαὶ ποῦ εὐνοοῦν τὰς μάστιγας τῆς ἐποχῆς μας, ὅπως τὸ ἔγκλημα καὶ τὰ ναρκωτικά. Ποτὲ ἴσως ἄλλοτε τόση εὐημερία δὲν συνωδεύθη ἀπὸ τόσους δυστυχεῖς ἀνθρώπους.

Ἐκτὸς τοῦ χῶρου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς οἱ ἄνθρωποι σήμερον φαίνονται ν' ἀγωνιοῦν —καὶ δικαίως— διὰ τὸ μέλλον τοῦ πλανήτου μας. Σοβαροὶ ἐπιστήμονες κρούουν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ἐπισημαίνοντες ὅτι ἡ ἀλόγιστος χρῆσις τῶν φυσικῶν πηγῶν ἐνεργείας καὶ ἡ ὅλη συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν φύσιν καταστρέφουν τὸ φυσικὸν περιβάλλον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἀπειληθῆται ἡ ζωὴ εἰς τὸν πλανήτην μας. Εἶναι πλέον γνωστὸν εἰς ὅλους τὸ ἐπικληθὲν «φαινόμενον τοῦ θερμοκηπίου», καὶ οἱ πάντες ἀρχίζομεν νὰ ἀποκτιῶμεν προσωπικὴν ἐμπειρίαν τῶν συνεπειῶν τῆς δημιουργουμένης καταστάσεως. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αισθανόμενον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λάβῃ θέσιν ἐπὶ τοῦ προβλήματος αὐτοῦ καθιέρωσε τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους ὡς ἡμέραν προσίας τοῦ περιβάλλοντος καὶ συνέθεσε πρὸς τοῦτο εἰδικὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν πρὸς χρῆσιν εἰς τοὺς Ὁρθόδοξους ναοὺς, ἐξεδόθη δὲ καὶ εἰδικὸν πρὸς τοῦτο Πατριαρχικὸν Μήνυμα. Ἀποτελεῖ πεποίθησιν ἡμῶν ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι δὲν δύναται νὰ παραμένουν ἀδιάφοροι ἔναντι τοῦ προβλήματος τούτου. Ὁ Δημιουργὸς ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ φυλάτῃ καὶ καλλιεργῇ τὴν γῆν καὶ νὰ προσεταιρῇ τὴν δημιουργίαν ὄχι ὡς κυρίαρχος, ἀλλ' ὡς οἰκονόμος τῆς.

Παρόμοιαι ἀνησυχία ἀναφαίνονται εἰς τὸν ὄριζονα καὶ ἐξ ἄλλων περιοχῶν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπιστήμης εἰς τὸν τομέα τῆς βιολογίας καὶ τῆς γενετικῆς, ὅπου ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἐλέγ-

χῇ πλήρως καὶ νὰ καθορίσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀνθρώπων, ποῦ θὰ γεννηθοῦν. Δὲν ἀπαιτεῖται πολλὴ φαντασία, διὰ νὰ συλλάβῃ κανεὶς τὰς τρομακτικὰς δυνατοτήτας ποῦ ἐναποτίθενται πλέον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πολιτισμένη ἀνθρωπότης πρέπει νὰ προλάβῃ ἐφιαλτικὰ ἐνδεχόμενα, ὡς εἶναι ἡ ἐκμειάλλεσις τῶν δυνατοτήτων αὐτῶν τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ δυνάμεις τοῦ κακοῦ, αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπέτασαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν θέλησιν ἐνὸς ἢ περισσοτέρων δικτατόρων, ποῦ θὰ ἠλλοίωσαν καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἐλευθέρου ὄντος, πλασθέντος «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ.

Ἰδοῦ, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀγαπητά, διατὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καλοῦνται σήμερον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν νὰ εἶναι φ ὤ ς εἰς τὸν κόσμον. Αἱ δυνατοτήτες ποῦ διανοίγει ἡ νέα χιλιετία ἀποτελοῦν δίστομον μάχαιραν: δύναται νὰ ἀποθοῦν εὐεργετικαὶ ἀλλὰ καὶ καταστροφικαὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Τὸ πᾶν πλέον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν «ἔσω ἄνθρωπον», ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ διαθέτει ὁ καθένας μας μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του. «Εἰ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότιος ἐστί, τὸ σκότιος πόσον;» (Ματθ. 6,23). Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Κυρίου ἔχουν σήμερον ἀπόλυτον ἐπικαιρότητα. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὡς χρέος καὶ προορισμὸν νὰ διατηρήσῃ ἄσβεστον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν φλόγα τῆς πίστεως εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς «εἰκόνα τοῦ Θεοῦ», προωρισμένην νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς ὅλα τὰ δημιουργήματα καὶ νὰ σέβεται, ὡς πράττει ὁ ἴδιος ὁ Θεός, τὴν ἐλευθερίαν κάθε ἀνθρώπου. Μὲ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἡ προσεχὴς χιλιετία θὰ ἀποδειχθῇ ἡ πλέον σημαντικὴ καὶ εὐεργετικὴ περίοδος τῆς ἱστορίας, καὶ τοῦτο ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν βίωσιν τῆς εὐαγγελικῆς ἀρχῆς τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν κάθε ἕνα ἐξ ἡμῶν.

Κατακλείοντες τοὺς λόγους τούτους ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ παρακολούθησις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἀ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως μᾶς ἐπίσειεν ὅτι τὸ φῶς τοῦ Φαναρίου, τὸ ὁποῖον μετελαμπαδεύθη εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν Χώραν, καίει ἄσβεστον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν τέκνων τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας μας. Τὸ διετήρησεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Γένους μας, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας. Τὸ φῶς αὐτὸ λάμπει εἰς τὴν Χώραν ταύτην καὶ εἶναι τόσον ὄρατον καὶ αισθητόν, ὥστε νὰ τὸ προσέξῃ καὶ νὰ τὸ τιμῇ καὶ αὐτὸς ὁ Λευκὸς Οἶκος τῆς Χώρας! Χαίρομεν δι' αὐτὸ καὶ καυχώμεθα ἐν Κυρίῳ. Διαβεβαιοῦμεν ὅλους σας ὅτι τὸ φῶς αὐτὸ καίει νυχθημερὸν καὶ εἰς τὸ ταπεινὸν Φανάριον καὶ εἶναι καὶ ἐκεῖ σεβαστὸν ὑπὸ

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΦΦΙΚΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΜΟΤΙΜΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΝ ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Τόσον διὰ τοῦ Δελτίου Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Ἀπρίλιος 1991), ὅσον καὶ διὰ σχετικῶν ἀναδημοσιεύσεων εἰς τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένας ἑλληνικὰς ἑφημερίδας «Ἀπογευματινὴ» καὶ «Ἠχώ», ἐγένετο εὐρέως γνωστὴ ἡ ἀπονομὴ τοῦ ὀφφικίου τοῦ «Ἀρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου» εἰς τὸν Ὁμότιμον Καθηγητὴν καὶ Διευθυντὴν τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» Εὐάγγελον Δ. Θεοδώρου. Ἐν τῇ μνημονευθέντι Δελτίῳ Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων ἀναγράφονται τὰ ἑξῆς:

«Εἰς ἐπιβράβειυσιν τῆς μέχρι τοῦδε καρποφόρου καὶ λίαν ἀποδοτικῆς καλλιέργειας ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, τῶν παρ' ἡμῖν Θεολογικῶν Γραμμάτων καὶ ἐν ἐκτιμῆσει τῆς ὑποδειγματικῆς εὐσεβείας καὶ ἀφοσιώσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης κ.κ. Δημήτριος ἰδίᾳ Αὐτοῦ Πατριαρχικῆς φιλοτιμίας καὶ προαιρέσει, ἀπένευμε τὴν μεσημβρίαν τοῦ Σαββάτου, 27ης Ἀπριλίου, ἐν τῇ ἰδιαιτέρῳ Αὐτοῦ Πατριαρχικῆς Παρεκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὸ ὀφφικιον τοῦ Ἀρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τὸν Ἑλλογιμώτατον Καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου».

Εἰς τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος τελετῆν παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας κ. Βαρθολομαῖος, Σεβασμώτατοι Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλὴν καὶ ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θεόδωρος Ζήσης, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὅστις, κατὰ τὸ αὐτὸ Δελτίον, μετέβη εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἵνα ὑποβάλλῃ τὰ σέβη

καὶ δεχθῆ «τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ προσφάτῳ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου». Ἐπίσης παρευρίσκοντο ἡ σύζυγος τοῦ τιμηθέντος θεολόγος κ. Χαρίκλεια Θεοδώρου, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Ἐντιμ. κ. Γαβριὴλ Κοπτσίδης, ὁ ἐντιμολ. Ἀρχων Μ. Δικαιοφύλαξ κ. Ἀθ. Ἀρβανίτης καὶ ὁ ἐντιμολ. Ἀρχων Πρωτομαγίστρω κ. Ἀριστ. Πασσαδαῖος, ὁ ὁποῖος ὡς Ἀρχιτέκτων ἔχει ἐκπονήσει τὰ λαμπρὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια τοῦ νέου Μεγάρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, ἀνεστηλώθη καὶ ἀνεκαινίσθη δαπάναις τοῦ Ἐντιμολογιωτάτου Ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου καὶ Μεγάλου Εὐεργέτου κ. Παναγιώτου Ἀγγελοπούλου.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἡ προσφώνησις τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου κατὰ τὴν χειροθεσίαν τοῦ νέου ὀφφικιαίου εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Ἐντιμολογιώτατε Ἀρχον,

Ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ Μετροίτης ἡμῶν διὰ τῆς ἀπονομῆς σήμερον εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγαπητὴν Ἐντιμολογιότητα τοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἀρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου, ἠθελήσαμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐαρέσκειαν ἡμῶν πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ τιμήσωμεν τὴν τε καρποφόρον καὶ λίαν ἀποδοτικὴν ὑπ' αὐτῆς καλλιέργειαν, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, τῶν παρ' ἡμῶν θεολογικῶν γραμμάτων καί, κυρίως,

πάντων. Διατηρήσατε πάντοτε συνεχῆ τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν καὶ ἔτσι δὲν θὰ σβήσουν ποτὲ αἱ λαμπάδες τῆς ψυχῆς σας.

Ἐγείρομεν τὸ κόπελλον εὐχόμενοι εἰς τὴν Ἐξοχήν Σας, κύριε Πρόεδρε, εἰς τὴν κυρίαν Μπούς, καὶ εἰς ὅλον τὸν Ἀμερικανικὸν λαὸν κάθε ἀγαθὸν παρὰ Κυρίου, εἰς τὴν ὑμετέραν δὲ Ἱερότητα, ἅγιε Ἀμερικῆς, τοὺς περὶ ὑμᾶς Ἐπισκόπους, τὸν ἱερόν

κλήρον καὶ τὸν πιστὸν λαὸν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς πλουσίαν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον σας, ὥστε νὰ λάμπῃ πάντοτε τὸ φῶς τοῦ ἐλάβατε ἐκ Φαναρίου καὶ νὰ καίῃ εἰς τὰς ψυχὰς σας».

(Συνεχίζεται)

Ι. Μ. ΚΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Δ) ντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ νέος Ὀφφικιάλος τοῦ Σερπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

τὴν ὑποδειγματικὴν εὐσέβειαν ὑμῶν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ εὐλάβειαν ὑμῶν πρὸς τὸν πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, περὶ τῶν ὁποίων μαρτυροῦν τὰ ἐκάστοτε δημοσιευόμενα εὐχῆμα κείμενα τῆς ὑμετέρας γραφίδος.

Χαίρομεν — καὶ συγχαίρομεν ὑμῖν — διότι οἱ συνάδελφοι, φίλοι καὶ μαθηταὶ ὑμῶν ἐτίμησαν τὴν πολυσχιδῆ καὶ πολυετῆ δρασιν καὶ προσφορὰν ὑμῶν διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς παρουσιάσεως μόλις πρὸ ἡμερῶν

θανμασίον Τόμου, ἀφιερωμένου εἰς τὸ διακεκριμένον πρόσωπον ὑμῶν.

Ὁ συνδυασμὸς λιπαρᾶς μορφώσεως καὶ βαθείας πίστεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀφοσίωσης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀποτελεῖ ἀνέκαθεν τὸ ἰδεώδες δι' ἓνα πανεπιστημιακὸν διδάσκαλον καὶ δὴ διὰ τὸν Θεολόγον. Ἡ ὑμετέρα Ἐντιμολογίότης εἶναι λαμπρὸν παράδειγμα ἐνσαρκώσεως καὶ ἐκφράσεως τοῦ ἰδεώδους τούτου.

Συγχαίρομεν ὑμῖν, Ἐντιμολογιώτατε Ἀρχον καὶ Καθηγητά, ὡς καὶ τῇ παρισταμένῃ εὐσεβεῖ συνεκδήμῳ τοῦ βίου ὑμῶν καὶ θεολόγῳ Εὐγενεστάτῃ κυρίᾳ Χαρικλείᾳ Θεοδώρου, διὰ τὴν τιμὴν ταύτην τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπονέμομεν ὑμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν ὀλόθυμον τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογία.

Ἄξιος!

Ἡ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁ χειροθετηθεὶς ὀφφικιάλος Εὐάγγ. Θεοδώρου ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰ αἰσθήματά του πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τῆς ἐξῆς εὐσυνόπτου ὁμιλίας:

Παναγιώτατε,

Μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης δέχομαι τὴν ἐκ τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Πατριαρχικῆς προαιρέσεως πολυτιμωτάτην δωρεὰν τῆς εἰς ἐμὲ ἀπονομῆς τοῦ ἐξόχως τιμητικοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἀρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου, ἑνὸς ὀφφικίου, τὸ ὁποῖον δὲν ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν προσφορὰν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸ Γένος, ἀλλ' ἐπὶ πλέον κατοπτρίζει καὶ τὰς οἰκουμενικὰς διαστάσεις τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκτίμησις τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος πρὸς τὸ ἔργον μου εἶχεν ἤδη ἐκδηλωθῆ διὰ τοῦ ἀπὸ 24ης Ὀκτωβρίου 1989 Ἐπισήμου Γράμματος, τὸ ὁποῖον εἶχετε στείλει πρὸς ἐμὲ, ὅταν ἐπληροφορήθητε ὅτι συνάδελφοι, φίλοι καὶ εὐγνωμονοῦντες μαθηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ μὲ τιμήσουν δι' ἐκδόσεως Τιμητικοῦ Τόμου, ὃ ὁποῖος θὰ περιελάμβανε διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Θεωρῶ

ὡς ἰδιαιτέραν εὐλογία, ὅτι ἡ πρώτη σελὶς τοῦ Τόμου τούτου, ὅστις ἐκδοθεὶς ἐπεδόθη εἰς ἐμὲ πρὸ πέντε ἡμερῶν κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ Αἰθούσῃ Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰδικὴν ἐορταστικὴν ἐκδήλωσιν, καλύπτεται διὰ φωτοτυπίας τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος Ὑμῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπομνήσκετε, ὅτι ἡ πεμπτοσύνη τῆς Θεολογίας εἶναι ἡ διεΐσδυσις εἰς τὰ μυστήρια τῆς Χάριτος καὶ ἡ κατανόησις αὐτῶν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ τελικὸν αἷτιον τῆς Θεολογίας. Τὴν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συνδεδεμένην Θεολογίαν ταύτην, ἣτις παραδίδει καὶ διὰ τῶν ἐκφραστικῶν μέσων τοῦ ἐκάστοτε ἱστορικοῦ παρόντος καὶ χωροχρονικοῦ περιβάλλοντος ἐρμηνεύει τὴν ἀναλλοίωτον σωτηριώδη ἀλήθειαν τοῦ Ἐὐαγγελίου, προσεπάθησα νὰ διακονῶ καθ' ὅλην τὴν σταδιοδρομίαν μου.

Ἡ συγκίνησίς μου, Παναγιώτατε, γίνεται μεγαλυτέρα ἐκ τοῦ ὅτι ἠδουκῆσατε νὰ προστήτε τῆς ἱεροτελεστίας ταύτης καὶ νὰ ἀπονεύμητε εἰς ἐμὲ τὸ ὄφρικιον προσωπικῶς Ὑμεῖς, ὁ Σεπτὸς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Ὅποιος ἔχετε διακριθῆ ὡς ἐνσάρκωσις τῆς ταπεινόφρονος κατὰ Θεὸν σοφίας καὶ συνέσεως, τῆς ἀπλότητος, τῆς μελιχιότητος, τῆς προσηρείας, τῆς χριστιανικῆς εὐαισθησίας καὶ εὐγενείας, τῆς ἐναρμονίσεως τῆς ἀκριβοῦς ὀρθοδόξου παραδόσεως πρὸς τὰ ἐπίκαιρα σημερινὰ προβλήματα καὶ αἰτήματα, τῆς ἀσκήσεως τοῦ Ὁρθοδόξου Πρωτείου τῆς διακονικῆς ἀγάπης πρὸς συντονισμὸν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Ἀυτοκεφάλων καὶ Ἀυτονόμων Ἐκκλησιῶν συμφώνως πρὸς τὴν μακροαίωνα κανονικὴν παράδοσιν καὶ τῆς σταθερᾶς προθέσεως διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐν ἀγάπῃ διεκκλησιαστικῶν διαλόγων τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων Ἐκκλησιῶν.

Παναγιώτατε,

ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι τοῦδε εἶμαι ἐθελοντῆς στρατιώτης, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ λόγου προβάλλω τὸ Πρωτόθρονον ἐν τῇ καθ' ὅλον Ὁρθοδοξίᾳ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Σήμερον, κατὰ τὴν

εὐσημον ταύτην ἡμέραν τῆς ζωῆς μου, — ἐνώπιον τῶν παρισταμένων διακεκριμένων Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ λοιπῶν σεβαστῶν καὶ ἐκλεκτῶν στελεχῶν ἢ συνεργατῶν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν οἷς καὶ οἱ παρευρισκόμενοι φίλοι ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐνώπιον ὡσαύτως τῆς κατὰ πάντα ὁμόφρονος θεολόγου συζύγου μου —, παρέχω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι συναισθανόμενος τὸ βάρος τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἐπεθέσατε ἐπὶ τῶν ὤμων μου, θὰ προσπαθῶ κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς μου νὰ ἀνταποκρίνωμαι εἰς τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς, τὴν ὁποίαν ἐπεδαφιλεύσατε εἰς ἐμὲ, οὐχὶ πλέον ὡς ἐθελοντῆς, ἀλλ' ὡς τιμητικῶς ἐπεστρατευμένος ὀφφικίαλος τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Τὸ ὑπὸ τῶν ἰδίων τιμῶν χειρῶν Ὑμῶν δωρηθὲν τιμητικὸν ὀφφικίον ἐπιβάλλει εἰς ἐμὲ νὰ ἀγωνίζωμαι ἐντονώτερον διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Ἐὐαγγελίου ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ καὶ διὰ τὴν προβολὴν τοῦ αἰωνοβίου θεσμοῦ τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς δόξαν τῆς καθ' ὅλον Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΤΟ «ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΡΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑ»

Εἰς τὸν χειροθετηθέντα ὀφφικίαλον ἐπεδόθη τὸ ἐξῆς ἐπίσημον Πατριαρχικὸν Γράμμα:

Ἀριθμ. Πρωτ. 307.

Τοὺς εὐσεβεῖα καὶ ἀρετῇ κεκοσμημένους καὶ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως χρησίμους καὶ εὐεργετικούς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑαυτοὺς καταδεικνύοντας, ζήλω τε ἐνθέῳ περὶ τὰ κοινὰ ἀμφιπονουμένους, τιμᾶν οἶδε, χαίρουσα, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ὀφφικίων τε ἀπονομαίς τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐκαίρως ἐνδείκνυσθαι εὐνοίαν.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτοις ἀγαστοῖς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, ζηλωτῆς τε φιλοτιμίας καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως, προτερήμασι κεκοσμημένος ἀποδέδεικται καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν κατὰ πνεῦμα υἱὸς Ἐλλογιμώτατος κύριος Εὐάγγελος Θεοδώρον, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου, φιλευσεβῶς καὶ φιλο-

γενῶς πολυτίμους προσφέρων ὑπηρεσίας τῶ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, ἢ Μετριότης ἡμῶν, ἐπιβραβεῦσαι βουλομένη τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἀφοσίωσιν καὶ προσήλωσιν, ἔγνω ἀπονεῖμαι αὐτῷ τὸ ὄφφικιον τοῦ Ἄρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς εἰς τὸ ὄφφικιον τοῦτο χειροθεσίας αὐτοῦ γενομένης ἰδίαις ἡμῶν Πατριαρχικαῖς χερσί, τῇ σήμερον, κζ' λήγοντος μηνὸς Ἀπριλίου, ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ ἡμῶν Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ἀποφανόμεθα, ἵνα ὁ ἐξονομασθεὶς Ἐλλογιμώτατος κύριος Εὐάγγελος Θεοδώρου ὑπάρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ λέγεται Ἐντιμολογιώτατος Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς προσηκούσης τῷ ὄφφικίῳ τούτῳ τιμῆς πάντοτε καὶ παρὰ πάντων ἀπολαύων καὶ ἀξιούμενος.

Ὅθεν, εἰς ἔνδειξιν ἀπελόθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν Εὐεργετήριον Γράμμα, δοθὲν μετ' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἡμῶν τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Εὐαγγέλῳ Θεοδώρου, Ἄρχοντι Διδασκάλῳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'λ'α', κατὰ μῆνα Ἀπριλίον (κζ').

Ἐπινεμήσεως ΙΔ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος ἀποφαίνεται.

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸ μὲν τῆς τελετῆς τῆς ἀπονομῆς τοῦ ὄφφικίου ἐδέχθη εἰς ἰδιαίτεραν ἀκρόασιν τὸν Ὀμότιμον Καθηγητὴν Εὐάγγελον Θεοδώρου καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὴν τελετὴν ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ παρατιθέμενον εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκλήθησαν ὁ Καθηγητὴς πατὴρ Θεόδωρος Ζήσης καὶ οἱ Ἄρχοντες κ.κ. Ἀρβανίτης καὶ Πασσαδατος.

ΤΑΞΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΦΦΙΚΙΟΥ

Ἡ χειροθεσία τοῦ Εὐαγγέλου Θεοδώρου εἰς Ἄρχοντα Διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ

τοῦ Σεπτοῦ Πατριάρχου Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὴν ἐξῆς καθιερωμένην «τάξιν ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ ὄφφικίου»:

(Ὁ Διάκονος καὶ ὁ Ἱερεὺς λαμβάνουσι καιρὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως, ἐνδύονται πετραχήλιον καὶ ὠράριον, καὶ ἀκολούθως ἐνδύουσι τὸν Ἀρχιερέα μὲ πετραχήλιον καὶ μικρὸν ὠμόφορον).

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς: Εὐλόγησον Δέσποτα.

Ὁ Ἀρχιερεὺς: Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς...

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς: Ὅτι σοῦ ἐστιν...

(Ἀκολούθως ψάλλεται τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Ἀγίου, οὗ τὸ ὄνομα φέρει ὁ ὑποψήφιος πρὸς χειροθέτησιν, τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Ναοῦ καὶ τὸ Κοντάκιον «Προστασία τῶν Χριστιανῶν» ἢ τῆς ἑορτῆς. Διάκονοι ἢ Ἱερεῖς ὑποβαστάξουσιν τὸν ὑποψήφιον ἑκατέρωθεν καὶ ὀδηγοῦσιν αὐτὸν πρὸ τοῦ Ἀρχιερέως λέγοντες):

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς: Κέλευσον, κέλευσατε. Κέλευσον Δέσποτα Ἄγιε τὸν νῦν προσφερόμενόν Σοι.

Ὁ Ἀρχιερεὺς: Σφραγίζει τὸν ὑποψήφιον λέγων, Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος...

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς! Πρόσχωμεν.

Ὁ Ἀρχιερεὺς: Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος προχειρίζεται Σε Ἄρχοντα...

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἀρχιερεὺς (ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν):

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ αἰώνιος, ὁ διὰ τῆς ἀρρητῆς τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἀγίου Σου Πνεύματος ὑποδείξας ἡμῖν τὰς εἰς σωτηρίαν ὁδοὺς, Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα Ἄγιε, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δούλον Σου..., ὃν ἠυδόκησας χειροθετηθῆναι παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰς τὸ τοῦ Ἄρχοντος... Πατριαρχικὸν ὄφφικιον, καὶ ἐνδυναμώσον καὶ καταξιώσον αὐτὸν κατὰ τὸ Σοὶ εὐάρεστον οικονομῆσαι τὸν παρὰ τῆς Σῆς ἀγαθότητος χαρισθέντα καὶ δωρηθέντα αὐτῷ βαθμόν.

Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, μεθ' Οὗ εὐλογητὸς εἶ,

ΕΠΙΔΟΣΙΣ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΜΟΤΙΜΟ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Τὴν 22α Ἀπριλίου 1991, ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥρα 19.00 στὴ Μεγάλῃ Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐγίνε τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὸν Ὀμότιμο Καθηγητὴ καὶ τέως Πρύτανη τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντὴ τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία» κ. Εὐάγγελο Θεοδώρου. Κατὰ τὴν ἐκδήλωσι αὐτὴ τοῦ ἐπιδόθηκε ὀγκώδης Τόμος μὲ τὴν εὐκαιρία συμπληρώσεως τῶν ἐβδομήντα χρόνων του. Ὁ Τόμος αὐτός, πού ἐτοιμάσθηκε ἀπὸ συναδέλφους, μαθητές, ἐταίρους καὶ φίλους του, περιλαμβάνει ἐπιστημονικὲς ἐργασίες, πού κατὰ τὸ μᾶλλον ἦ ἦσαν ὑπάγοναι στὸ γενικὸ θέμα «Ἀξίες καὶ Πολιτισμός». Στὴν τελετὴ παρέστησαν Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἀρχιερεῖς, Κληρικοί, ἡ Ὑφυπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Κέλλυ Μπουρδάρη (ἡ ὁποία εἶχε ὀρκισθῆ ὡς Διδάκτωρ ὑπὸ τοῦ τιμωμένου, ὅταν αὐτὸς ἦταν Πρύτανης), ὁ τ. Ὑπουργὸς κ. Κοθρῆς, Πρόεδροι διαφόρων Ἰδρυμάτων (λ.χ. τοῦ «Ἰδρυμάτος γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Μ. Βρεταννίας καὶ Ἰρλανδίας», τοῦ «Λουριδεῖου Ἰδρυμάτος», τῆς «Ἐνώσεως Σμυρναίων»), οἱ Πρυτανικὲς Ἀρχές, Ὀμότιμοι Καθηγητές καὶ Καθηγητές διαφόρων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, ὁ Κοσμητὴρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, οἱ Πρόεδροι καὶ μέλη ὄλων τῶν θαμνίδων τοῦ Διδακτικῶ Προσωπικοῦ τῶν δύο Τμημάτων αὐτῆς, Φοιτητές καὶ Φοιτήτριες καὶ πυκνὸ ἀκροατήριον.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδηλώσεως ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μιχ. Σταθόπουλος μίλησε γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς ἐκδηλώσεως καὶ ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα τοῦ τιμωμένου. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρθηκε στὴν περίοδο τῆς Πρυτανείας τοῦ κ. Εὐαγγ. Θεοδώρου καὶ ἐτόνισεν, ὅτι, ὅταν ὁ τιμωμένος ἦταν Πρύτανης, μὲ τὴν πραότητα, εὐγένεια καὶ σύνεσί του συνετέλεσε στὸ νὰ ἀμβλυνοῦν ὀξύτατες καταστάσεις καὶ στὸ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν

ἀποτελεσματικῶς δύσκολα προβλήματα. Στὴ συνέχεια ὁ πανος. Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἀρχιμ. π. Ἀλέξιος Βρυώνης ἀνέγνωσε τὸ ἐξῆς χαιρετιστήριον Μήνυμα τοῦ ἐκπροσωπούμενου ἀπὸ αὐτὸν Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος, ἔνεκα ἄλλης ἀνεπιλημμένης ὑποχρεώσεως, δὲν μπόρεσε νὰ παραστῇ:

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ.

Μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς συμμετέχομεν σήμερον εἰς τὴν τιμητικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πρὸς τιμὴν καὶ διάκρισιν τοῦ Ὀμοτίμου Καθηγητοῦ αὐτοῦ, τοῦ κλάδου τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης καὶ τέως Πρυτάνεως αὐτοῦ Ἑλλογιμωτάτου κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, ἐπ' εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως ἐβδομήκοντα χρόνων, μεστῶν ἀγλαῶν πνευματικῶν καρπῶν, γενεθλίων αὐτοῦ καὶ ἐγκαρδίως συγχαίρομεν τοὺς ἐμπνευστὰς τῆς πρωτοβουλίας ταύτης.

Ὁ τιμώμενος σήμερον διακεκριμένος Διδάσκαλος τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως Αὐτὴν καὶ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εὐλαβῶς διακονήσας, διὰ τε τοῦ γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου, ἐπιμελῶς οὕτως ἀποβάς θεράπων τῆς Ἱερᾶς Γραμματολογίας, ἀόκνως δέ, ἄχρι τοῦ νῦν, συνεισφέρων καὶ ὡς Διευθυντὴς τῶν ἐπισήμων Δελτίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», χαίρει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τοῦ σεβασμοῦ, τῆς ἀγά-

σὺν τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(Ὁ Διάκονος καὶ ὁ Ἱερεὺς ἐνδύουν τὸν χειροθετηθέντα μὲ μέλανα μανδύαν. Ὁ Ἀρχιερεὺς δὲ κρατῶν ἀνημιμένην λαμπάδα προσφωνεῖ τὸν νέον ὀφφικίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπαινῶν αὐτὸν διὰ τὰς προσφερθεῖσας ὑπ' αὐτοῦ ὑπηρε-

σίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ὀμογένειαν, καὶ δίδων εἰς τὸν χειροθετηθέντα τὴν λαμπάδα ἀσπάζεται αὐτόν. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ἀσπάζεται τὴν δεξιάν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας διὰ τὸν ἀπονεμηθέντα αὐτῷ βαθμὸν τῆς Ἐκκλησίας. Μεθ' ὃ ὁ Ἀρχιερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν, τοῦ χοροῦ ψάλλοντος τὸν Πολυχρονισμόν αὐτοῦ).

της καὶ τῆς ἰδιαίτερης ἐκτιμῆσεως τοῦ ἐν γένει πνευματικοῦ κόσμου ἐν τε τῇ Ἡμεδαπῇ καὶ τῇ Ξένῃ.

Ἐπὶ τῇ εὐσήμενῳ οὖν ταύτῃ ἡμέρᾳ, εὐχόμεθα, ὅπως ὁ μισθαποδότης Κύριος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῶν ἑβδομήκοντα τετιμημένων ἐτῶν, τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῇ λιπαρᾷ γνώσει τῶν Θεολογικῶν Γραμμάτων συνεποῦς πορείας, ἐπιβραβεύσῃ κατὰ τὴν δικαίαν Αὐτοῦ κρίσιν· καὶ ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία συμπεριλάβῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τοὺς διακεκριμένους μύστας τοῦ Πανθέου αὐτῆς, πρὸς δὲ εὐλογίῃ καὶ τὸν ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον, ἵνα ἐν πλησμονῇ δυνάμεων ψυχοσωματικῶν καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ σθένους πληροφορῇ ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Θεολογικῇ Ἐπιστήμῃ τὴν διακονίαν αὐτοῦ πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ

Πάσης Ἑλλάδος

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Μηνύματος τοῦ Μακαριωτάτου παρουσίασαν τὴν προσωπικότητα καὶ μερικὲς πτυχές τοῦ ἔργου καὶ τῆς ὅλης προσφορᾶς τοῦ κ. Εὐ. Θεοδώρου ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Βουλγαράκης, ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Διευθυντῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν κ. Ἰωάννης Φουντούλης, οἱ Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Μιχαὴλ Μακράκης καὶ Ἀλέξανδρος Σταυρόπουλος καὶ ὁ Καθηγητῆς Φιλοσοφίας σὲ Γερμανικὰ Πανεπιστήμια κ. Σταῦρος Πάνου. Εἰδικώτερα ὁ κ. Βουλγαράκης σκιαγράφησε τὴν σταδιοδρομίαν καὶ τὸ συνολικὸν ἔργο τοῦ κ. Εὐαγγ. Θεοδώρου. Ὁ κ. Φουντούλης ἐξήρην ἰδιαίτερος τὴν προβολὴν ἀπὸ τὸν τιμώμενον τῆς «Ἀξιολογίας τῆς Λατρείας» καὶ τοῦ συγχρονισμένου ὀρθοδόξου λειτουργικοῦ κηρύγματος. Ὁ κ. Μακράκης παρουσίασε τὸν συσχετισμὸν Φιλοσοφίας - Θρησκείας στὸ ἔργο τοῦ τιμωμένου, ἐνῶ ὁ κ. Σταυρόπουλος τόνισε ὅτι στὸ ἔργο αὐτὸ συνδυάζονται καὶ ἑναρμονίζονται «λόγος ἔμπρακτος καὶ πρᾶξις ἐλλόγιμος». Ὁ κ. Πάνου, παραλείψας ἑλλείψει χρόνου ν' ἀναφερθῇ στίς ἀπόψεις τοῦ τιμωμένου γιὰ τὴν σχέσιν ἀξιών καὶ πολιτισμοῦ, περιορίσθηκε νὰ παρουσιάσῃ τὴν προσωπικὴν ἐμπειρίαν του ἀπὸ τὰ φοιτητικὰ

τοῦ χρόνου. Ὅπως τόνισε ὁ κ. Πάνου, ὁ τιμώμενος Καθηγητῆς ἦταν ὁ διδάσκαλος, πὺλ διηύρυνε τοὺς πνευματικὸς ὀρίζοντες τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας, ἀφυπνίζοντας σ' αὐτοὺς καὶ τὸ φιλοσοφικὸν ἐνδιαφέρον.

Στὸ τέλος ὁ Ὁμότ. Καθηγητῆς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου συγκινημένος ἀνέδραξε στὸ βῆμα καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

Πανοσιολογιώτατε Ἐκπρόσωπε τοῦ Μακ.
Ἀρχιεπισκόπου,
Σεβασμιώτατοι,
Σεβαστοὶ Πατέρες,
Κυρία Ὑπουργὲ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ
Θρησκευμάτων,
Κύριε Ὑπουργέ,
Κύριοι Πρόεδροι,
Κύριε Πρότασι,
Κύριε Κοσμητορ,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες, Δεσποινίδες καὶ Κύριοι,
Ἀγαπητοὶ Φοιτητῆς καὶ Φοιτήτριες,

Ἡ συγκλονιστικὴ γιὰ μένα ἐμπειρία τῆς ἀποψινῆς βραδυᾶς θὰ παραμείνῃ στὴ μνήμη μου ἀνεξίτηλη καὶ θὰ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους σταθμοὺς τῆς ζωῆς μου.

Ὁ Εὐριπίδης ἔλεγε, ὅτι ὑπάρχουν τόποι, ὅπου ἡ σιγὴ θὰ ἦταν καλύτερη ἀπὸ τὸν λόγο («ἐστὶν οὗ σιγῆ λόγου κρείσσων γένοιτ' ἂν»). Ἐνας τέτοιος τόπος εἶναι γιὰ μένα τὴ στιγμή αὐτὴ ὁ χῶρος αὐτός, ὅπου βρέθηκα μπροστὰ σὲ ἀληθινὴ πλήμμυρα ἐκδηλώσεων ἐκτιμῆσεως γιὰ τὸ ἔργο μου, ἐκτιμῆσεως πὺλ μάλιστα προβλήθηκε μὲ μεγαθυντικούς φακὸς ἀγάπης πρὸς τὸ πρόσωπό μου.

Ὅσον πῶλ βαθεῖα εἶναι τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ συναισθήματα, τόσον εἶναι δυσκολώτερο νὰ ἐκφραστοῦν. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰ τὴ χεῖλη μου εἶναι αὐτὴν τὴ στιγμήν δυσκίνητα, καθὼς βρῖσκονται ὑπὸ τὴν ἐπενέργεια ἑνὸς «ἐκ βαθέων» ἀναβλύζοντος αἰτήματος γιὰ μιὰ εὐγλωττὴ ἱερὴ σιγὴ. Τὸ αἰτημά μου αὐτὸ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι εἶναι φυσικὸ νὰ ἔχη ἀρχίσει ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς παρόντες νὰ ρίχνῃ — ἔστω διακριτικῆς — ματιὰς στὴν κλεψύδρα.

Γι' αὐτὸ ἐπιτρέψτε μου γιὰ πολὺ λίγα λεπτά νὰ περιορισθῶ μόνον στὴν ἐκφρασί τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς ὄλους, ὅσοι ἀμέσως

Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἡλίας Βουλγαράκης ἐπιβιβάζει τὸν Τιμητικὸ Τόμο στὸν Ὁμ. Καθηγητὴ Εὐάγγελο Θεοδώρου.

ἢ ἐμμέσως συνετέλεσαν στὴν ἀποφινὴ τιμητικὴ γιὰ μένα ἐκδήλωσι.

Ἐν πρώτοις εὐχαριστῶ θερμῶς τὰ μέλη τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, πού προερχόμενα ὄχι μόνον ἀπὸ τὶς Θεολογικὲς Σχολές Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ, προσθέτοντας τρόπον τινὰ «τὴν ἔξωθεν καλὴν μαρτυρίαν», καὶ ἀπὸ τὸν εὐρύτερο ἀκαδημαϊκὸ χῶρο, μοῦ ἔκαμαν τὴν ἐκπληξί νὰ ἐκδηλώσουν τὴν πρωτοβουλία τους γιὰ τὴν ἔκδοσι τοῦ πρὸς τιμὴν μου Τόμου. Ἀνάμεσά τους ἦταν καὶ ὁ ἐξ ἡμῶν μεταστὰς ἀείμνηστος Ὁμότιμος Καθηγητὴς καὶ τέως Πρύτανης τῆς Παντείου Σχολῆς Ἰωάννης Παπαζαχαρίου, πρὸς τὸν ὁποῖο μὲ εὐγνωμοσύνη στρέφεται ἡ σκέψις μου. Μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῆ τὸς κόπους καὶ τὶς προσωπικὲς θυσίες, στὶς ὁποῖες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ὑπεβλήθησαν ἐπὶ πολλοὺς μῆνες,

γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀπόφασί τους. Ἰδιαιτέρως εὐχαριστῶ τοὺς ἐξ αὐτῶν κ.κ. Ἡλ. Βουλγαράκη, Μιχ. Μακρόκη καὶ Στ. Πάνου, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ἔχω ἀντιληφθῆ, τελείως ἀθορύβως καὶ μὲ διακριτικὸν τρόπο σήκωσαν τὸ μεγαλύτερο βῆρος τῆς προβλέψεως καὶ μελέτης ὄλων τῶν τεχνικῶν λεπτομερειῶν καὶ τῆς ἀντιμετώπισεως ὄλων τῶν σχετικῶν ἐμποδίων. Ὄργάνωσαν τὰ πάντα μὲ ἀγάπη, εὐσυνειδησία καὶ ἀξιοθαύμαστη πληρότητα.

Ἐξ ἄλλου εἶμαι εὐγνώμων πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν εἰδικὲς μελέτες γιὰ τὸν Τόμο, καὶ πρὸς ὄλους, ὅσοι μὲ διάφορες ἐνέργειες ἢ μὲ προσωπικὲς προσφορές, σὲ πολλὰς περιπτώσεις καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματός των, βοήθησαν στὴν ὑπερνίκησι οἰκονομικῶν δυσκολιῶν πρὸς ἔκδοσι τοῦ ὀγκώδους αὐτοῦ Τόμου.

Στὴ συνέχεια ἐκφράζω τὶς θερμὲς εὐχα-

ριστίες μου ἀφ' ἐνός πρὸς τὸν Πρύτανη τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μιχάλη Σταθόπουλο τόσον γιὰ τὴν προσφώνησί του, πὺν ἦταν γιὰ μένα πολὺ τιμητική, ὅσον καὶ γιὰ τὴν ἄδεια, πὺν ἔδωσε, νὰ γίνῃ ἡ παροῦσα ἐκδήλωσις μέσα στὴν ὠραία καὶ ἱστορική αὐτὴ αἴθουσα, μὲ τὴν ὁποία — ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Πρυτανείας μου — μὲ συνδέουν πολλές ἀναμνήσεις καὶ συγκινήσεις, καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τοὺς προλαλήσαντες ἀγαπητοὺς κ.κ. συναδέλφους, οἱ ὁποῖοι μὲ πολλὴν εὐαισθησία σκιαγράφησαν καὶ προέβαλαν μερικὲς πτυχὲς τοῦ ἔργου μου.

Βαθυτάτη εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀφ' ἐνός γιὰ τὴ συμβολὴ Του στὴν ἀπρόσκοπτη ἐκτύπωση τοῦ Τιμητικοῦ Τόμου καὶ ἀφ' ἑτέρου γιὰ τὸ τόσον ἐπαινετικὸ γιὰ μένα Μήνυμά του, τὸ ὁποῖο στὴν ἀρχὴ τῆς τελετῆς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἐκπροσωποῦντος Αὐτὸν Πανοσ. Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἀρχιμ. π. Ἀλεξίου Βρυώνη.

Ὁλόψυχα εὐχαριστῶ καὶ ὄλους, ὅσοι ἀπόψε, θυσιάζοντας ἐκπλήρωσι ὑποχρεώσεων ἢ ἀνάπαυσι ἢ ψυχαγωγία, κατεκλύσατε τὴν αἴθουσα αὐτὴ πρὸς συμμετοχὴ στὴν τιμητικὴ γιὰ μένα ἐκδήλωσι. Πολλοὶ Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ πολλοὶ Κληρικοί, ὅπως μοῦ ἔγραψαν σὲ τηλεγραφήματα καὶ συγχαρητήριες ἐπιστολὲς τοὺς ἢ μοῦ εἶπαν προφορικῶς, θὰ ἤθελαν ἐπίσης νὰ παρευρίσκωνται ἐδῶ, ἐὰν δὲν ἐμποδίζονταν ἀπὸ τὶς ἀνειλημμένες ὑποχρεώσεις τοὺς, πρὸ πάντων ἕνεκα τοῦ ἐσπερωτοῦ γιὰ τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Πρὸς ὄλους ἀπευθύνω τὶς εὐχαριστίες μου.

Θὰ ἠμποροῦσα νὰ πῶ ὅτι οἱ τομεῖς τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ταπεινῆς προσφορᾶς μου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴ Θεολογικὴ Ἐπιστήμη κατοπτρίζονται καὶ ἀνακλῶνται συστοίχως στὶς διάφορες ομάδες τῶν παρευρισκομένων, πὺν εἶναι ἐκλεκτὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας καὶ διακεκριμένα μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας καὶ Πολιτείας, ἑταῖροι, φίλοι, ἀκροατὲς καὶ ἀναγνώστῆς μου, παλαιοὶ καὶ νέοι συναδέλφοι, θεολόγοι καὶ μὴ, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φοιτητὲς μου.

Μπροστά μου βλέπω μὲ συγκίνησι καὶ παλαιοὺς συμμαθητὲς μου ἀπὸ τὸ τότε Β'

Γυμνάσιο Ἀρρένων Πειραιῶς, μὲ τοὺς ὁποίους στὰ ὁμορφα ἀκρογυῖα τῆς Πειραικῆς Χερσονήσου συζητούσαμε κοσμοθεωρητικὰ καὶ βιοθεωρητικὰ θέματα καὶ κάναμε ὄνειρα γιὰ ἓνα καλύτερο κόσμο.

Ἐδῶ βρίσκονται καὶ μερικοὶ ἀγαπητοὶ μαθητὲς μου στὸ Κολλέγιο Ἀθηνῶν. Ἡ παρουσία τοὺς δείχνει ὅτι δὲν πῆγαν χαμένοι οἱ κόποι μας, ὅταν μαζὶ μὲ ἀγαπητοὺς συναδέλφους στὸ Ἐκπαιδευτικὸ αὐτὸ Ἰδρυμα, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους παρευρίσκονται ἐπίσης ἐδῶ τὴ βραδυνὰ αὐτὴ, προσπαθήσαμε τότε νὰ ἐνσαρκώσωμε τὸ ἰδεῶδες τοῦ σοφοῦ Μεσαίωνα, πὺν ἔλεγε πῶς «ἓνας διδάσκαλος τῆς τέχνης τῆς ζωῆς ἀξίζει περισσότερο παρὰ χίλιοι γραμματοδιδάσκαλοι».

Ἡ παρουσία συμμαθητῶν καὶ συμφοιτητῶν γίνεται ἐφαλτήριο τῆς μνήμης, πὺν μὲ κάνει νὰ θυμᾶμαι μὲ εὐγνωμοσύνη λαμπροὺς διδασκάλους καὶ καθηγητὲς μου. Ὁ ἀείμνηστος ἐξάιρετος διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Καραδήμας καὶ ὁ διακεκριμένος φιλόλογος Διονύσιος Κουταβάς μὲ ἐμύησαν κατ' ἐξοχὴν στὴν ὁμορφιὰ καὶ στὶς διάφορες μορφὲς τῆς νέας καὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ στὰ ἰδεῶδη τῆς γνησίας ἀνθρωπιστικῆς παιδείας. Σὲ σεβαστοὺς λαμπροὺς Καθηγητὲς ὀφείλω ἔπειτα τὸν συνειδητὸ χριστιανικὸ προσανατολισμὸ μου.

Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας συνετέλεσε στὸ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἔλξις ἀπὸ τὸν ἓνα πόλο τοῦ θεολογικοῦ μου στοχασμοῦ, πὺν ἀναφέρεται στὴν Ἱστορία καὶ Θεωρία τῶν διαφορῶν πτυχῶν τοῦ Πρακτικοῦ Ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ στροφή μου πρὸς τὸν ἄλλο πόλο ἔγινε μὲ τὴν ὄθησι πὺν δέχθηκα ἀπὸ τὸν ἴδιο πολυδιάστατο θεολόγο καὶ ἀπὸ τοὺς μακαριστοὺς Γρηγόριο Παπαμιχαὴλ καὶ Παναγιώτη Μπρατσιώτη καὶ τὸν σεβαστὸ κ. Ἰωάννη Καρμίρη, πὺν μοῦ ἔκαμαν γνωστὴ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῆς συστηματικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

Μὲ συγκίνησι ἀκουσα ἀπὸ τὸν συναδέλφο κ. Μακρόκη τὸ ὄνομα τοῦ ἀείμνηστου Νικολάου Λούβαρι, ὁ ὁποῖος μὲ ἐμύησε στὴν κριτικὴ ἐρμηνευτικὴ μεθοδολογία τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν, μοῦ δίδαξε τὸ ὠφέλιμο συνδέσεως Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας, μὲ ὄθησε πρὸς ἀκαδημαϊκὴ ἐξέλιξι προσ-

Η ΘΕΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΥΣΤΙΚΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

γ) Ἐ μ ε τ ά ν ο ι α :

Εἰς τὴν φορὰν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄνω βασικὸν στοιχεῖον ἀποτελεῖ τὸ βίωμα τῆς μετανοίας, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Μυστικοὶ Θεολόγοι δίδουν μίαν ἄλλην, εὐρείαν διάστασιν.

Ἐτυμολογικῶς ἡ λέξις σημαίνει ἀλλάζω σκέψιν, μεταβάλλω νοῦν.

Εἰς τὴν θρησκευτικὴν δὲ ζωὴν, μετάνοια δὲν εἶ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 273 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

λαμβάνοντάς με ὡς Βοηθό του στὴν Πάντειο Σχολή, μοῦ βροῖκε ὑποτροφία γιὰ τὴ μεταπτυχιακὴ μου ἐπιμόρφωσι καί, — παρ' ὄλο πὺν ὑπῆρξε στὴν Ἑλλάδα ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐλαχίστους κορυφαίους ἐκπροσώπους τοῦ γνησίου φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ, — τόνιζε πάντοτε τὸ Πρωτεῖο τῆς Θεολογίας ἐναντι τῆς Φιλοσοφίας. Ἄντηχεῖ ἀκόμη στ' αὐτιά μου τὸ κύνειο ἄσμά του γιὰ τὴ Θεολογία, πὺν τὸ ἄκουσα πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1961, λίγες ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκδημία του πρὸς Κύριον. Ἄπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου τότε ὑπηρετοῦσα στὸ Ἄριστοτέλειο Πανεπιστήμιον, εἶχα ἔλθει γιὰ κάποιαν ὑπόθεσι στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν εἶχα ἐπισκεφθῆ, ὅταν βρισκόταν στὸ κρεβάτι τῆς ἀσθενείας, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ σηκωθῆ. Διατηροῦσε ὄλη τὴ φωτεινὴ διαύγεια καὶ τὴ φρεσκάδα τοῦ πνεύματός του καὶ μοῦ ἐξιστοροῦσε μὲ πικρία θλιβερὰ περιστατικὰ ἀπὸ τὴν ζωὴ μερικῶν ἐκπροσώπων τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὄταν τελείωσε τὴν ἐξιστόρησί του, προσέθεσε: «Δὲν σοῦ εἶπα ὄλα αὐτά, γιὰ νὰ σὲ ἀπογοητεύσω. Σὲ διαβεβαιῶνω, ὅτι, ἂν ἦταν δυνατὸ νὰ ξαναγεννηθῶ καὶ ν' ἀρχίσω ἐκ νέου τὶς σπουδὲς μου, πάλι στὴ Θεολογία θὰ ἔδωκα τὴν προτίμησί μου». Δοξάζω τὸν Θεό, πὺν παρόμοιο βίωμα πλημμυρίζει καὶ τὴν ἰδική μου ψυχὴ κατὰ τὴν ἰδιαίτερη γιὰ μένα ἀποψινὴ βραδύα.

Τελειώνοντας, ἐπιτρέψτε μου νὰ προσθέ-

ναι μόνον μία ἀπλή διανοητικὴ λειτουργία, ἀλλὰ σημαίνει μεταβολὴ τοῦ τρόπου ὄλης τῆς ζωῆς. Αὕτη δὲ ἢ μεταστροφή δὲν εἶναι μία στιγμιαία πράξις, μία μεταβατικὴ καὶ προσωρινὴ βαθμὶς, ἀλλ' εἶναι ἐν μόνιμον καὶ διαρκὲς βίωμα τῆς ψυχῆς, ἐπιθυμοῦσης τὴν θέωσιν. Εἶναι ἢ δευτέρα ἀναγέννησις, μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἐθέσπισεν ὡς λύσιν καὶ ἀπολύτρωσιν εἰς τὴν μεταπτωτικὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀγωνίαν καὶ περιπλάνησιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἢ ἀναγέννησις αὕτη εἶναι ἀτέρμων. «Προσῆκει γὰρ αὕτη — ἢ

σω ὅτι τὴ στιγμὴ αὕτη ἢ σκέψις μου στρέφεται μὲ ἰδιαίτερη εὐγνωμοσύνη πρὸς τοὺς ἀειμνήστους γονεῖς μου Δημήτριον καὶ Περσεφόνη, πρὸς τὶς πραγματοποιοῦσες τὸ χριστιανικὸ διακονικὸ ἰδεῶδες δύο ἐξαιρετεσ ἀδελφές μου Παρασκευὴ καὶ Σταματία καὶ πρὸς τὴν Χαρίκλεια, τὴν ἐνσαρκώνουσα τὴν ἰδέα τοῦ «αἰωνίου θήλεος» θεοδώρητη σύντροφο τῆς ζωῆς μου, γιὰ τὴν ὁποία ἐπὶ 45 χρόνια ἰσχύουν οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν γιὰ τὴν ἰδανικὴ σύζυγο: «Παίρνει θάρρος ἢ καρδιά τοῦ ἀνδρα της, καθὼς τὴν ἔχει γιὰ στήριγμά του» («Θαρσεῖ ἐπ' αὐτῆ ἢ καρδιά τοῦ ἀνδρός αὐτῆς», Παροιμ. λα', 11). Ὄλοι τους ἀλληλοδιαδόχως καὶ τέλος μαζί τους καὶ αὐτοὶ οἱ νιοὶ μου, ἀπ' τοὺς ὁποίους ἔχω δύο ἐγγόνια, ἔχουν ὑποβάλλει τὸν ἑαυτὸν τους σὲ μεγάλες θυσίες, γιὰ νὰ ὑπερνηκῆσω δυσκολίες, γιὰ νὰ συνεχίσω ὡς νέος τὶς σπουδές μου, γιὰ νὰ μετεκπαιδευθῶ στὴν Γερμανία, γιὰ νὰ σταδιοδρομήσω, γιὰ νὰ ἐργάζωμαι ἀπροσκόπτως σὲ ἀτμόσφαιρα θαλπωρῆς καὶ γιὰ νὰ φθάσω ὅπου ἔφθασα μὲ τὴν Χάρι καὶ τὴ βοήθεια τοῦ Δοτῆρος παντός ἀγαθοῦ, στὸν Ὄποιο «πάντων ἐνεκεν» πρωτίστως ἀρμύζει εὐχαριστία, τιμὴ καὶ δόξα.

Σὰς εὐχαριστώ!

Ὄταν ὁ τιμώμενος κατέθηκε ἀπὸ τὸ δῆμα, δέχθηκε τὰ συγχαρητήρια τῶν παρευρισκομένων, ἀφοῦ προηγούμενος ὁ Καθηγητῆς κ. Ἡλίας Βουλγαράκης τοῦ ἐπέδωσε τὸν ἐτοιμασθέντα Τόμο.

μετάνοια— πᾶσιν ἁμαρτωλοῖς καὶ δικαίοις πάντοτε τοῖς βουλομένοις σωτηρίας τυχεῖν. Καὶ οὐδεὶς ἔστιν ὄρος τελειώσεως, ὅτι ἡ τελειότης καὶ τῶν τελείων, ὄντως ἀτέλευτος. Διὰ τοῦτο ἡ μετάνοια οὔτε καιροῖς οὔτε πράξεις περιορίζεται ἕως θανάτου»¹⁴. Ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία δὲν γνωρίζει αὐτὸ τὸ βίωμα, θὰ μείνῃ ξένη πρὸς τὴν Χάριν καὶ ἡ Χάρις θὰ μείνῃ ἀνενέργητος ἀπ' αὐτῆς καὶ «ἄμεικτος» ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἢ Θεία ἀγαθότης.

Ἡ παῦσις τῆς μετανοίας εἶναι «ἀναισθησία τῆς σκληρυνθείσης καρδίας, καὶ σύμπτωμα τοῦ πνευματικοῦ θανάτου»¹⁵, ἀστοχία εἰς τὸν διεξαγόμενον διὰ τὴν θέωσιν ἀγῶνα.

δ) Ἡ προσευχή:

Ἀναγομένη ἡ ψυχὴ πρὸς τὰ ἄνω διὰ συνεχῶν ἀναβάσεων καὶ ἠθικῆς προόδου κατὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν, φύεται ἱεροπρεπέστατα εἰς τὴν ἀνοδικὴν αὐτὴν πορείαν ἐν ἄλλοις βίωμα, ἢ προσευχῇ, ὡς ψυχικὴ ἀνάγκη. Τὸ βίωμα τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον συμπλήρωμα διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κάθαρσιν καὶ μέσον ἀναφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Κατὰ τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμῆν, ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς «ιερουργεῖ καὶ τελειουεργεῖ τὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν ἀνάτασιν τε καὶ ἔνωσιν»¹⁶. Καὶ κατὰ τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Νύσσης, εἶναι «ἡ κορυφαία τοῦ χοροῦ τῶν ἀρετῶν»¹⁷.

Τὸ τελετουργικὸν τῆς προσευχῆς ὁδηγεῖ εἰς τὰ ὕψη. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀμήχανος, συλλέγει τὰ εἰς τὸν κόσμον περιπλανώμενα ἑαυτῆς μέρη καὶ εἰς περισυλλογὴν ἔλθουσα, ἀρχίζει τὰ αἰτήματα. Ἄλλ' ὅταν μᾶς ἐπισκιάσῃ ἡ Χάρις, παύουν αἱ αἰτήσεις, ἐναποθέτομεν τὰ πάντα εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν. Τῆς Χάριτος ἔλθουσης, ἐγγίξει ἡ ὥρα τῆς σιωπῆς, τῆς τελείας εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας, τῆς θείας μακαριότητος. Τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς προσευχῆς βίωμα ἀξιοῦνται μόνον οἱ καθαροὶ τῆ καρδία. Τότε, τοῦ ἀνθρώπου «ἡ φύσις μένει ἐκ τῆς ὅλης κινήσεως καὶ μνήμης τῶν ἐνθάδε ἀνενέργητος». Ἡ σιωπὴ τοῦ πνεύματος, ἡ ὥρα τῆς καρδίας, εἶναι ἀνωτέρα τῆς προσευχῆς τῶν χειλέων, εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅπου «οἱ ἅγιοι οὐ προσευχῇ προσεύχονται, ὅταν ὁ νοῦς αὐτῶν καταποθῇ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ μετὰ κα-

ταπλήξεων ἐναυλίζονται ἐν τῇ εὐφραϊνούσῃ δόξῃ» τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ἡ ἐμπειρία αὕτη προκαλεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τέρψιν, εὐχαρίστησιν, ἀγαλλίασιν καὶ ἀνείπωτον χαρὰν καὶ θαυμασμόν. Μοῦ ἐδηγήθη σύγχρονος ἀσκητῆς τοῦ Ἄθω πρὸς διειτίας: «Ἀνέμενον, λέγει, ἐναγωνίως τὸ ἑσπέρας, τὸ κάθε ἑσπέρας, ἵνα, τῆς ἡμέρας διελθούσης, ἀφοσιωθῶ καὶ ἀρχίσω εἰς τὸ κελίον μου τὴν προσευχὴν. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου, ὁ κάματος τῆς ἡμέρας ἐχάνατο καὶ ὅλα τὰ λοιπά. Μὲ ἐσκέπαζεν ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ζούσα σ' ἕναν ἄλλον κόσμον, πὺ δὲν μπορῶ νὰ περιγράψω, μὲ βιώματα καὶ συναισθήματα ἀνείπωτα καὶ ὑπερκόσμια. Καὶ αὐτὰ τὰ βιώματα εἶναι καὶ τῶν χριστιανῶν μας εἰς τὰς ἐνορίας».

Ὅμως οἱ Μυστικοὶ Θεολόγοι εἶναι συγκεκριμένοι καὶ πραγματικοὶ καὶ δὲν παραβλέπουν τοὺς παραπλανητικοὺς κινδύνους ὑπερκοσμίων βιωμάτων καὶ τοὺς ἀκροβατισμοὺς τῆς σκέψεως. Καί, χρησιμοποιοῦντες τὴν μέθοδον τῆς Ἀποφατικῆς Θεολογίας, ν' ἀφήσωμεν, λέγουν, κάθε μορφὴν καὶ σχῆμα περὶ τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ νοῦς γνωρίζει «τὸ νοητὸν καὶ ἀρρητὸν κάλλος τοῦ Δεσπότη καὶ βιώνει τὸ πολυπύθῃτον ὄνομα διὰ τῆς μνήμης τοῦ νοῦς καὶ τῆς θέουσης τῆς καρδίας»¹⁸. Καὶ διὰ νὰ διασφαλιστῇ ἡ ὁδὸς τῆς θεώσεως, ἐπιμένουν ἀκόμη, εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐν τῇ προσευχῇ βιώματα εἶναι τελείως προσωπικὰ ἐκάστου καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ φανερωθῶν δι' ἀφηγήσεων.

Ὅπως, κατὰ τὸν Ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην¹⁹, ὁ εὐφροσκόμενος εἰς τὴν θάλασσαν ἐντὸς λέμβου, δὲν προσελκύει τὴν ξηρὰν πρὸς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης διὰ νὰ προσδέσῃ τὴν λέμβον, ἀλλ' ὁ ἴδιος κατευθύνεται πρὸς τὴν ἀκτὴν, ἵνα ἀσφαλίσῃ ἑαυτόν, ἔτσι καὶ ὁ προσευχόμενος «δὲν καταβιβάζει πρὸς ἑαυτὸν τὸν πανταχοῦ παρόντα Θεόν, ἀλλ' ἀνυψοῦται ὁ ἴδιος πνευματικῶς πρὸς αὐτόν». Διὰ τῆς προσευχῆς δίδει ὁ ἄνθρωπος τὸν ὀρθὸν προσανατολισμὸν εἰς τὸν νοῦν του, ἀπορρίπτων δὲ πᾶσαν ἐμπαθῆ ἐπιθυμίαν, ἀνυψοῦται εἰς τὴν σφαιρὰν τῆς χάριτος. Ἐνῶ διὰ τῆς ἁμαρτίας λησμονεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν καὶ μακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ, διὰ τῆς προσευχῆς τὸν ἐνθυμεῖται καὶ τὸν προσεγγίζει»²⁰. Τὸ βίωμα τοῦτο εὐρίσκει τὴν ὑψηλότεραν καὶ πνευματικωτέραν του ἔκφρασιν εἰς τὴν προσευχὴν. Ὡστόσο δὲ «ἡ προσευχὴ ὡς ἀνθρωπίνῃ ἐνέργεια ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀρε-

14. Φιλοκαλία, ἔ.δ. τ. Β', Λόγος ΝΕ.

15. Κλίμαξ, Ἅγ. Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, Ἀθήναι 1954, σελ. 804 Α' Β'.

16. Ἅγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, «Περὶ προσευχῆς», Ρ.Γ. 150, 1117, Β'.

17. Ἅγ. Γρηγορίου Νύσσης, «Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ», Ρ.Γ. 46, 301 D.

18. Ἅγ. Μάρκου τοῦ Ἐρημίτου, «Παραινέσεις ψυχοφελεῖς», Ρ.Γ. 65, 1040 G.

19. Ἅγ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, «Περὶ Θ. Ὄνομάτων», Ρ.Γ. 90, 680 C.

20. Γ. Μαντζαρδου, «Παλαμικά», Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 127.

«ΕΛΘΕ ΠΝΕΥΜΑ ΑΓΙΟΝ, ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΟΝ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΚΤΙΣΙΝ,»*

Μία Ὁρθόδοξη θεώρηση

47. Οἱ ἅγιοι ἀνακαινίζουν τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀρμονία τῆς δημιουργίας. Μὲ τὴν ζωὴ καὶ τὸ παράδειγμά τους ὁ κόσμος μεταμορφώνεται, τὰ θηρία ἡμερεύουν, πηγές ἀναδύζονται στὴν ἔρημο, οἱ τρομερές τῆς φύσεως δυνάμεις ἡρεμοῦν, οἱ ἄνθρωποι συμφιλιώνονται. Μᾶς δείχνουν οἱ ἅγιοι ὅτι ἡ θεία δύναμη μπορεῖ πάντοτε νὰ προικίσει τὸν κόσμο μὲ νέες δυνάμεις. Ἡ ζωὴ τους μεταβάλλεται σὲ ἕνα ζωντανὸ παράδειγμα, ποῦ μᾶς βοηθεῖ νὰ ἐπαναθεωρήσουμε τὴν δική μας κατανάλωση καὶ ἄνεση, τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀγάπης πρὸς

τὸν πλησίον καὶ τῆς προσπάθειάς νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας.

48. «Καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστέρα καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτὸν» (Ματθ. 3,16). Ἡ περιστέρα εἶναι σύμβολο τῆς εἰρήνης, τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας. Κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο κατήλθε προκειμένου νὰ σφραγίσῃ μίαν νέα διαθήκη εἰρήνης μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν βασιλεία τῆς εἰρήνης.

Οἱ πολύμορφες διαιρέσεις καὶ διακρίσεις μποροῦν νὰ ἐξαρθρώσουν καὶ νὰ ὀδηγήσουν στὴν ἀποσύνθεση τὴν ζωὴ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν χριστιανικῶν κοινο-

(* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 280 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

τῶν καὶ δὲν εἶναι ἰκανὴ νὰ προκαλέσῃ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν καὶ θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου». Αὕτη δὲ προετοιμάζει τὴν ψυχὴν καὶ κάμνει αὐτὴν δεκτικὴν ἔναντι τῆς θεοποιῦ Χάριτος.

Ὁ πνευματικὸς ἀγὼν κατὰ τῶν παθῶν, ὅστις, ὡς ἐλέχθη, ἀποτελεῖ τὸ κύριον καὶ βασικὸν στοιχεῖον τῆς σωστικῆς ἡμῶν πορείας πρὸς τὰ ἄνω καὶ τῆς θεώσεως, ἔχει Βιβλικὴν θεμελίωσιν: Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς τὰ θέματα ἀναπτύσσουν ἐν ἐκτάσει. Ἡ διδασκαλία των δὲν ἀρίσταται ἀπὸ τοὺς Βιβλικούς Ὁρισμούς. Ὁ κορυφαῖος Ἀπόστολος Παῦλος τονίζει, «νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν»²¹. Ἡ νέκρωσις δὲ αὕτη δὲν σημαίνει, κατὰ τοὺς Μυστικὸς Θεολόγους, οὔτε περιφρόνησιν, οὔτε κάκωσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ χαλιναγώγησιν τῶν φυσικῶν καὶ ψυχικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων καὶ ὑπαγωγὴν τούτων εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν τοῦ νοῦ κρίσιν.

Ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι δίκαιος-σωστός, τονίζει ὁ Ἄγιος Μάξιμος, ὁ Ὁμολογητῆς, νὰ δίδῃς εἰς ἕκαστον μέρος τοῦ εἶναι σου τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν, ἦτοι εἰς τὴν κρίσιν τῆς ψυχῆς νὰ θέτῃς ὅλας τὰς λειτουργίας τοῦ σώματος, εἰς τὴν ἰδίαν δὲ ψυχὴν, ἦτοι τὸν ψυχικὸν λογισμόν, νὰ θέτῃς τὴν προσευχὴν καὶ ἀναγνώσματα πνευματικά, εἰς τὸν θυμὸν τὴν ἀγάπην, ποῦ ἀντίκειται εἰς τὸ μῖσος, εἰς τὴν ἁμαρτωλὴν ἐπιθυμίαν

καὶ τὸν πόθον τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ εἰς τὸ σαρκίον «διατροφὴν καὶ σκεπάσματα»²² τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Μετὰ τὴν καταστολὴν τῶν παθῶν καὶ τὴν νίκην ἐπ' αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει ὡς ἀμοιβὴν τῶν μόχθων του μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἦτοι τὴν ἀπάθειαν. Ἡ Ἀπάθεια εἶναι ἡ μακαρία ἐκεῖνη πνευματικὴ κατάσταση, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ὑφούται ὑπεράνω τῶν ἐπιγείων, δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ αὐτά, τὰ πάθη καὶ οἱ ἐμπαθεῖς λογισμοὶ ὑπνώττουν. Εἰς τὴν ψυχὴν φύονται αἱ ἀρεταὶ μὲ κορυφαίαν τὴν ἀγάπην, καὶ ἀναπτύσσονται τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἐν σπέρματι λαμβάνομεν κατὰ τὸ Θεῖον Βάπτισμα. Μὲ τὴν ἀπάθειαν ἐλλείπει καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ μνήμη τῆς ἁμαρτίας. Ὅλη ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς «δυσκίνητος γίνε-ται πρὸς τὴν καλίαν»²³ καὶ δημιουργοῦνται ἐν αὐτῇ αἱ προϋποθέσεις διὰ τὸ δεύτερον στάδιον τοῦ μυστηρίου τῆς Θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἔλλαμψις, ἡ ὁ Θεῖος Φωτισμός. Ἀλλὰ γε, διὰ νὰ μὴ καταπονῶ τὸ ἀκροατήριον, θ' ἀντιπαρέλθω τὸ δεύτερον στάδιον καὶ θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον. Ἄλλωστε τὸ κενὸν καλύπτεται ἐν μέρει ἀπὸ ὅλην τὴν ὁμιλίαν.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΠΑΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

21. Κολ. 3,5.

22. Ἄγ. Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, «Περὶ ἀγάπης», P.G. 90, 1057 B.

23. Ἀπόθι, Α' 36 (P.G. 90, 968 A).

τήτων. Η συμμόρφωσή μας με τον κόσμο και την κοινωνιολογία του, μπορεί να μεταβληθεί σε ένα είδος δουλείας. Η Έκκλησία του Αγίου Πνεύματος πρέπει να διακονήσει την ανθρώπινη άλληλεγγύη. Η κάθε ευχαριστιακή κοινότητα οφείλει να προσκομίσει στην λειτουργική της ζωή όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής, να καταγγείλει την κοινωνική αμαρτία, το κακό και την αδικία, τους πολέμους και τις διαιρέσεις, να γίνει σημείο καταλλαγής.

49. Έχουμε κληθεί να είμεθα άγιοι (Α΄ Κορ. 1,2), να ζήσουμε και περιπατήσουμε εν Πνεύματι (πρόβλ. Γαλ. 5,25). Η ανακαινιστική και άγιαστική χάρη του Αγίου Πνεύματος μας προσκαλεί να γίνουμε μέλη της «κοινωνίας των άγιων», να διώσουμε την πίστη μας μέσα στον κόσμο με μία ζωή αγιότητας, μαρτυρίας και δικαιοσύνης.

50. Ατενίζοντας την Γενική Συνέλευση του ΠΣΕ στην Κάμππερα, ομολογούμε τις ακόλουθες θεμελιώδεις αρχές της πίστεώς μας και θέτουμε μερικές έρωτήσεις όσον αφορά τις πράξεις μας:

α) Ομολογούμε την πίστη μας στον έν Τριάδι Θεό και την πεποιθήσή μας ότι ή Αγία Τριάς αποτελεί το πρότυπο των σχέσεών μας. Η ιδανική πνευματική κοινότητα εκφράζεται μυστηριακά στην θεία Ευχαριστία, στην προσπάθεια της Έκκλησίας να προσφέρει τον έαυτό της έν Χριστώ και διά του Αγίου Πνεύματος στον Θεό Πατέρα. Τί άκριβώς ύπαγορεύει το πρότυπο αυτό στις προσωπικές μας σχέσεις, στον γάμο και στην οικογένεια, στην Έκκλησία, στον μοναχικό βίο και γενικώτερα στην κοινωνική μας ζωή; Πώς άκριβώς καλούμεθα να αντικατοπτρίσουμε στην ζωή της εκκλησιαστικής μας κοινότητας την εικόνα του Θεού; Κατά πόσο οι νέες μορφές κοινότητων που αναφέρονται μέσα στις αναγεννητικές κινήσεις αντικατοπτρίζουν τις σχέσεις του τριαδικού προσώπου;

β) Ομολογούμε την ποικιλία των δωρεών και λειτουργημάτων που μοιράζει ή χάρη του Αγίου Πνεύματος. Πώς μπορούμε να θεωρήσουμε σαν ένα σύνολο την ποικιλία που εκφράζεται μέσα στην ένοριακή ή την μοναχική ζωή, με τις διαφορετικές μάλιστα σχέσεις τους προς την κοινωνία; Ποιά είναι ή πραγματική θέση του άνδρα και της γυναίκας, του κλήρου και του λαού, της νεολαίας και του γήρατος, και ειδικώτερα όλων εκείνων που έχουν οδηγηθεί στο περιθώριο λόγω γένους, αναπηρίας ή οποιασδήποτε άλλης μορφής διακρίσεων; Τί κάνουμε προκειμένου να μεταμορφώσουμε και ανακαινίσουμε τις κοινότητές μας και τις κοινωνικές δομές; Πώς μπορούμε να συνεργασθούμε με

άλλους για την ανακαίνιση των κοινωνικών και διεθνών δομών επ' αγαθού του ανθρώπινου γένους;

γ) Παραδεχόμεθα την δύναμη και παρουσία του κακού μέσα στον κόσμο και ομολογούμε την αναγκαιότητα συνεργείας με τον Χριστό και το Άγιο Πνεύμα για την καταπολέμηση και τον έξορκισμό των πνευματικών αυτών δυνάμεων, που εκδηλώνονται μέσα στις κοινωνικές δομές και στις ανθρώπινες πεποιθήσεις, που δημιουργούν όλες τις κατά τόπους και διεθνείς αταξίες. Το Άγιο Πνεύμα οικοδομεί πάνω στις θεμελιώδεις ανθρώπινες αξίες και προετοιμάζει τοιούτοτρόπως τον άνθρωπο να αποδεχθεί διά του Βαπτίσματος το χαρμόσυνο μήνυμα του Ευαγγελίου και την έν Χριστώ σωτηρία. Όπως άκριβώς τα ρείθρα του βαπτίσματος έχουν έξορκισθεί έναντίον των δυνάμεων του κακού και έχουν γίνει δώρο άγιασμού όλης της κτίσεως, έτσι και ο βαπτιζόμενος στα άγιασμένα αυτά ύδατα σφραγίζεται με την δωρεά του Αγίου Πνεύματος και λαμβάνει την δύναμη του Αγίου Πνεύματος για να καταπολεμήσει το κακό και τα προβλήματα τα όποια μαστίζουν σήμερα τον κόσμο: την καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την οικολογική καταστροφή, την κάθε προσβολή της ειρήνης και της δικαιοσύνης, τα ναρκωτικά και όλες τις μορφές εξαρτήσεως από χημικά προϊόντα, τον καταναλωτισμό, τον κατακερματισμό των ανθρώπινων σχέσεων, τα εμπόδια για την δημιουργία κοινότητων, κ.ά.

δ) Πιστεύουμε ότι ή Έκκλησία είναι ή κιβωτός της σωτηρίας, ή λατρευτική, διδασκαλική και διωματική κοινότητα, της όποιας ή πνευματική οικοδομή αυξάνεται ποικιλοτρόπως: με την προσευχή και τα μυστήρια, με τον μοναχικό βίο, με την ζωή και μαρτυρία μέσα στον κόσμο, με τις σχέσεις μεταξύ γέροντος και μαθητού (γονέως και τέκνου, προπονητού και άθλητού, κ.λπ.), με την παρουσία των άγιων που αποτελούν πρότυπα προς μίμηση. Υπογραμμίζουμε ότι μέσα στους κόλπους της Έκκλησίας ο γάμος και ή οικογένεια έμπνέονται από τις σχέσεις των προσώπων της Αγίας Τριάδος, σχέσεις από τις όποιες ο άνθρωπος άντλεί την αξία του ως πρόσωπο και ως εικόνα Θεού. Τί πράττουμε έμεις μέσα στις συγκεκριμένες τοπικές μας συνθήκες προκειμένου να συμβάλουμε στην συνειδητοποίηση του διδακτικού πλούτου, τον όποιο κρύβουν όλες αυτές οι δυνατότητες; Πώς μπορούμε να μοιραστούμε ο ένας με τον άλλο, ως πρόσωπα και ως κοινότητες, τα χαρίσματα, τους όραματισμούς και τις δυνάμεις τις όποιες έχει ο καθένας μας;

ε) Επιβεβαιώνουμε ότι ή εκκλησιαστική ζωή έχει χαρακτήρα μυστηριακό και ότι οδηγεί τον άνθρωπο

ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΡΑΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Τὸ ἀποσταλὲν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα⁴⁵ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κατεθροῦβησε τὴν ἐν Βιέννῃ παροικίαν, ἡ ὁποία τὴν 1η Φεβρουαρίου τοῦ 1847 συνεκλήθη εἰς γενικὴν συνέλευσιν. Οἱ συγκληθέντες κατὰ πλειοψηφίαν ἀπεφάσισαν νὰ παραμείνῃ τὸ νέον καθεστῶς, θεωρήσαντες τὴν νέαν μουσικὴν σύμφωνον πρὸς τὴν πατροπαράδοτον τοιαύτην⁴⁶. Εἰς δικαιολογητικὸν δὲ γράμμα αὐτῶν πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμον ΣΤ' φέρονται νὰ ἀπορρίπτουν τὴν καταγγελίαν ὅτι εἰσήγαγον ἀλλοτρίαν καὶ θηλυπρεπῆ μουσικὴν, ὅπως διόλου ἀπάδουσαν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ μετακινούσα τὰ ἀρχαῖα καὶ αἰώνια⁴⁷. Λυποῦνται προσέτι ἐπειδὴ «κακεντρεχεῖς καὶ μισόκαλλοι ἄνθρωποι παρέστησαν ἐσφαλμένως τὴν μουσικὴν αὐτῶν πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὡς ἀλλοτρίαν καὶ ἀλλόφυλον καὶ ἐκτεθλυμένην καὶ κατέπεισαν τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἵνα καὶ ἐγκυκλίους τύποις ἐκδώσῃ καὶ ἡμῖν ἀποπέμψῃ τὴν συνοδικὴν ταύτην ἐπιστολὴν καὶ τὰς ἐγκυκλίους, κατακρίνουσα ὡς βέβηλον καὶ καταργούσα ἔργον καλὸν καὶ θεάρεστον, μουσικὴν σοβαρὰν καὶ σεμνοπρεπῆ, καὶ συνάδουσαν κατὰ πάντα τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ»⁴⁸. Ἰσχυρίζονται δὲ ὅτι ἠναγκάσθησαν διὰ τὰ προσελκύουσιν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἀπαλλάξουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν «τῶν ἀλλοτρίων καὶ ἀλλοκότων φωνῶν τῶν ξένων ἀπαδόντων τῇ σεμνότητι τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τερρισματῶν καὶ νενερισμάτων»⁴⁹. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ἡ ἔντεχνος καὶ ἁρμονικὴ μουσικὴ ὑπάρχει, καὶ ἐν ἐκκλησίαις, καὶ ἐν θεάτροις, καὶ ἐν

καφενείοις, καὶ ἐν ὁδοῖς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες, νέοι καὶ γέροντες, ἰθαγενεῖς καὶ ἀλλοδαποί, ἐνδημοῦντες καὶ παροικοῦντες, ἐκόντες ἄκοντες ἀκούουν διηνεκῶς, ἐθιζόμενοι εἰς ταύτην τὴν μουσικὴν»⁵⁰.

«Ἄν ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ», σημειοῖ ὁ Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, «μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀνωτέρω Γράμματος συγκατένευσεν εἰς τὴν γενομένην μεταβολὴν, οὐδαμοῦ σημειοῦται τῶν πρακτικῶν· φαίνεται ὅθεν ὅτι σιωπηρῶς ἀνεγνώρισε τὴν εἰσαχθεῖσαν μεταρρύθμισιν, διότι οὐδεὶς πλέον περὶ τῆς μουσικῆς λόγος ἐγένετο. Ἄντι ὅμως τῆς μουσικῆς τοῦ Ἄνθιμου ὑπερίσχυσε καὶ ἐπέζησεν ἡ ἑτέρα τοῦ Χαβιαρᾶ καὶ Ρανδχάρτιγγερ, ψαλλομένη εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ναοὺς τῆς Βιέννης, τοῦ τε ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, πολλὴν προξενούσα τὴν κατάνυξιν καὶ συγκρατοῦσα τοὺς προσεχόμενους ἀπερισπάστους ἐν τῇ προσευχῇ»⁵¹. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκτὸς τῶν κοινοτήτων τῆς Βιέννης ἡ τετράφωνος μουσικὴ εἰς διάστημα δεκαεσσάρων ἐτῶν ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὰς κοινότητας τῆς Τεργέστης, τῆς Πέστης, τῆς Μασσαλίας, τοῦ Λονδίνου, τῆς Μαγγεστρίας, τῆς Λιβερπούλης, τῆς Ὀδησοῦ καὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξανδρείας⁵².

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὰς πρώτας προσπαθείας εἰσαγωγῆς τῆς τετραφωνίας εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἀφορμὴ ἐντόνου ἀντιδράσεως τοῦ Κ. Οἰκονόμου καὶ τοῦ Πατριαρχείου κατὰ τῆς τετραφωνίας, «τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, σημειοῖ ὁ Γ. Παπαδόπουλος, ἀντι νὰ φιλοτιμηθῇ τὸ ἔδαφος τῆς ἐλληνικῆς πρωτεύουσας νὰ καταστήσῃ κέντρον τῆς μουσικῆς προόδου... παρεδόθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ψευδοπολιτισμοῦ... καὶ περιφρονεῖ τὰ ἱερά πατρια, ἔθνικὸν κειμήλιον ὑψίστης σπουδαιότητος, λείψανον ἀρχαίας

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 281 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

45. Ἰδ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ὁ ἐν Βιέννῃ... ἐνθ' ἀν. σ. 368-370.

46. Πρβλ. Ἐνθ' ἀν. σ. 370.

47. Πρβλ. Ἐνθ' ἀν. σ. 370-371.

48. Ἰδ. Ἐνθ' ἀν. σ. 371.

49. Ἰδ. Ἐνθ' ἀν. σ. 372.

50. Πρβλ. Ἐνθ' ἀν. σ. 371.

51. Ἰδ. Ἐνθ' ἀν. σ. 374.

52. Ἰδ. Π. Ε. Φορμόζης, Οἱ χωροδιακῆς... ἐνθ' ἀν. σ. 67. Γ. Σκλάβου, Ἡ πολύφωνος... ἐνθ' ἀν. σ. 460α.

σὲ ἓνα μοῖρασμα τῶν ἀγαθῶν καὶ μία ἀπὸ κοινοῦ στρατευση μέσα στὸν κόσμῳ. Ὁ τρόπος αὐτὸς ζωῆς ἀπορρέει ἀπὸ τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν συμμετοχὴ στὴν θεία Εὐχαριστία καθὼς ἐπίσης καὶ στὰ μυστήρια καὶ εἰς ἁγιαστικὰς πράξεις τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς οἰκοδομοῦν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐνισχύουσιν τὴν σχέση μας μετὰ τὸν Θεό. Ὡς μέλη τῆς νέας κτίσεως καὶ ἐργαζόμενα μαζί μετὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα γιὰ τὴν μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καλοῦνται νὰ

ἐκδηλώσουν μέσα στὴν ζωὴ τους τὴν κενωτικὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Πῶς ἀκριβῶς τὸ μοῖρασμα αὐτὸ γίνεται πραγματικότητα μέσα στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας κοινότητα καί, στὴν συνέχεια, στὴν εὐρύτερη ἀνθρώπινη κοινωνία;

Κρήτη / Γενεύη, Φεβρουάριος 1990

(Τέλος)

Ἀπόδοση ἀπὸ τὰ ἀγγλικά
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΑΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

προγονικής εὐκλείας, καθιερωθὲν πρὸς λατρείαν τοῦ Ὑψίστου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν, ἦν ρινοφῶνον ἀποκαλεῖ καὶ καταχλευάζει ὡς ἐκ τῶν τερερισμάτων αὐτῆς»⁵³.

Εἰδικώτερον αὕτη καθιεροῦται «ὑπὸ τῆς Βασιλείσσης Ὀλγας, εἰς τὸ ἰδιαίτερον ναῦδριον Αὐτῆς τοῦ ἁγ. Γεωργίου ἐν τοῖς Ἀνακτόροις»⁵⁴. Ἐκτοτε ὅπου μετέβαινεν ὁ ἀνακτορικός χορὸς ἐκεῖ ἐνῶλετο ἢ τετραφωνία, ὡς εἰς τὸν ναὸν τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Μοσχάτου, τῆς ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς, χωρὶς νὰ λείπουν βεβαίως καὶ σχετικαὶ ἀντιδράσεις, «ὡς συνέβη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου Καρύστη, ὅτε διεκόπη εἰς τὸ μέσον ἢ Θεῖα Λειτουργία»⁵⁵.

Παραλλήλως πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τετραφωνίας εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀνακτόρων, περὶ τὸ 1870 ἀνακινεῖται τὸ θέμα τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γερασίμου Μαντζαβίνου⁵⁶, διδασκάλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολὴν καὶ ὁπαδοῦ τῆς μουσικῆς τοῦ Ἰωάννου Χ. Ν. Χαβιαρᾶ. Ὑπὸ ἐξουὶ Ἀλέξανδρου Κατακουζηνοῦ⁵⁷, διευθυντοῦ τοῦ πρώτου χοροῦ τοῦ ἀνακτορικοῦ ναοῦ, κατεβλήθη προσπάθεια εἰσαγωγῆς τῆς τετραφωνίας μουσικῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ἀθηνῶν⁵⁸. Εἰς τὴν κίνησιν αὐτὴν ἀντέδρασαν ὁ Δημήτριος Βερναδάκης⁵⁹ καὶ ὁ ἐπιφανὴς ἱεράρχης Σύρου καὶ Τήνου Ἀλέξανδρος Λυκούργος⁶⁰.

53. ἰδ. Γεωργίου Παπαδοπούλου, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 228-229.

54. ἰδ. Θεμιστοκλέους Πολυκράτους, Ἡ τετράφωνος... ἔνθ' ἄν. σ. 12. Γ. Σκλάβου, Ἡ πολύφωνος... ἔνθ' ἄν. σ. 460β.

55. Πρβλ. Θεμιστοκλέους Πολυκράτους, Ἡ τετράφωνος... ἔνθ' ἄν. σ. 20.

56. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἔνθ' ἄν. σ. 351, 516. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 230. Κωνστ. Παπαδημητρίου, Τὸ μυστικόν... ἔνθ' ἄν. σ. 11. Δ. η. μ. Σ. Λουκάτου, Κεραλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, Ἀθήναι 1963, Πρόλογος (ξ. σελ.) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Ἰωάννης Θ. Σακελλαρίδης, περ. «Ν. ΕΣΤΙΑ» τ. 80 (1966) τεύχ. 938, σ. 1058-1063. Π. Ε. Φορμόζη, Οἱ χορωδιακὲς... ἔνθ' ἄν. σ. 37 καὶ 47 σημ.

57. ἰδ. Θεμιστοκλέους Πολυκράτους, Ἡ τετράφωνος... ἔνθ' ἄν. σ. 16-18. Κωνστ. Παπαδημητρίου, Τὸ μυστικόν... ἔνθ' ἄν. σ. 13-15. Ι. Χ. Κ/ωνσταντινίδου/, Ἀλέξανδρος Λυκούργος, Θ. Η. Ε. τ. Β' σ. 112-113. Π. Ε. Φορμόζη, Οἱ χορωδιακὲς... ἔνθ' ἄν. σ. 37 σημ. Ἀποστόλου Βαλληνδρά, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 13. Φαίδωνος καὶ Γλυκερίας Μπουμπουλίδου, Ἡ Νεωτέρα Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία, Γραμματολογικὸ διάγραμμα, Ἄπειρη Ἰδρύματος Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τ. Γ' (1983-1984), σ. 271 ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

58. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 231.

59. ἰδ. Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολαί... ἔνθ' ἄν. σ. 452-454, 521. Ε. Ν. Μόσχου, Βερναδάκης Δημήτριος, Θ. Η. Ε. τ. Γ' σ. 815-816. Φαίδωνος καὶ Γλυκερίας Μπουμπουλίδου, Ἡ Νεωτέρα... ἔνθ' ἄν. σ. 327 ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

60. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἔνθ' ἄν. σ. 521. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ.

Ἔνθ' ἄν. σ. 231. Δ. η. μ. Σ. Παπαλάου, Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου Ἀλέξανδρος Λυκούργος (1827-1875). Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Θεολογίας», Ἐν Ἀθήναις 1923. Φαίδωνος καὶ Γλυκερίας Μπουμπουλίδου, Ἡ Νεωτέρα... ἔνθ' ἄν. σ. 297.

Ἔνθ' ἄν. σ. 231. Δ. η. μ. Σ. Παπαλάου, Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου Ἀλέξανδρος Λυκούργος (1827-1875). Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Θεολογίας», Ἐν Ἀθήναις 1923. Φαίδωνος καὶ Γλυκερίας Μπουμπουλίδου, Ἡ Νεωτέρα... ἔνθ' ἄν. σ. 297.

61. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 231.

62. ἰδ. Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολαί... ἔνθ' ἄν. σ. 467 σημ.

63. ἰδ. Αὐτόθι σ. 467-469 σημ. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ μεταγενέστερον ψαλτικοὶ κύκλοι ἐξηγέρθησαν κατὰ τῆς τετραφωνίας μουσικῆς, καθὼς καὶ ὁ βουλευτὴς Ἀττικῆς (καὶ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης τότε) Νικόλαος Λεβίδης.

Εἰδικώτερον τὸν Μάτιον 1902 συνήλθον... ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἱεροψάλται Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ περιχώρων καὶ συσχεψάμενοι ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ ζητήματος συνέταξαν δύο ψηφίσματα, πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων, δι' ὧν ἐξεφράζετο ἡ εὐχὴ ὅπως ἐπιδιώξωσιν ἀμφοτέραι αἱ ἀρχαὶ αὐτὰ τὴν ἐντελῆ κατάργησιν τῆς τετραφωνίας ἐκ τῶν ἱερῶν ναῶν». Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 246.

Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Ἀθ. Εὐταξίας, βουλευτὴς Λοκρίδος, ἐδημοσίευσεν εἰς συνεχῆ φύλλα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀστροπή», μελέτην περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς (ἰδ. φύλ. 445-457, 25 Μαΐου - 6 Ἰουνίου 1902).

64. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἔνθ' ἄν. σ. 472-488 (ὅπου καὶ σχετικαὶ ἐγκύκλιοι καὶ κείμενα). Κωνστ. Παπαδημητρίου, Τὸ μυστικόν... ἔνθ' ἄν. σ. 15-16. Διονυσίου Α. Φαριανοῦ, Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 22. Π. Ι. Μπρατσιώτου, Ἰωάννης Θ. Σακελλαρίδης... ἔνθ' ἄν. σ. 1058-1063. Ἀποστόλου Βαλληνδρά, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ... ἔνθ' ἄν. σ. 9. Κωνσταντίνου Δ. Καλοκύρη, Τὸ ἔργο τοῦ μουσικοῦ Ἰωάννη Θ. Σακελλαρίδη καὶ ἡ παράδοσις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, Ἀθήναι 1988.

65. ἰδ. Π. Ι. Μπρατσιώτου, Ἰωάννης Θ. Σακελλαρίδης... ἔνθ' ἄν. σ. 1061-1062.

(Συνεχίζεται) ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΜΠΟΤΓΑΤΣΟΣ
φιλόλογος - θεολόγος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐνίσχυσις τῶν παλαιῶν δεσμῶν ἐνότητος καὶ ἀγάπης.

Τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ποικιλοτρόπως καὶ πλουσιοπαρόχως ἐξεδήλωσε προσφάτως τὰ αἰσθήματα τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν χειμαζόμενον Ὁρθόδοξον Βουλγαρικὸν λαόν, μετὰ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς ἐπληροφόρηθη τὰ τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἐκλεκτῆς Συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, τῆς ὁποίας Χρονικὸν θὰ δημοσιευθῆ εἰς προσεχῆς τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἐνίσχυσε τοὺς παλαιούς δεσμοὺς ἐνότητος καὶ ἀγάπης, οἱ ὁποῖοι συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς θυματρῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας καὶ οἱ ὁποῖοι ἀνεξωπρωήθησαν τῷ 1945 διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σχετικοῦ Συνοδικοῦ Τόμου καὶ τῆς κανονικῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ὡς ἀδιοκεφάλου.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δεσμοὶ ἀνάγουν τὴν σκέψιν ἡμῶν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἱ. Φωτίου, ὅστις κατελήφθη ὑπὸ ἱερᾶς ἀγανακτήσεως, ὅταν εἶδε τὰς εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἐν Βουλγαρίᾳ τέκνων του δολοπλοκίας τῶν Δυτικῶν. Τότε ὁ Μέγας οὐτός Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἐπλήγη διὰ μέσων τῶν σπάγγων καιρίαν πληγὴν, ὡς εἶ τις τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδοι ὑπὸ ἔρπειτῶν καὶ θηρίων παρασσομένᾳ τε καὶ διασπώμενᾳ» (Migne Ἐ.Π. 102, 732). «Ὡς ἐλπίσωμεν, ὅτι ὁ νέος «Νούντιος» τοῦ Πάπα ἐν Βουλγαρίᾳ Ἀρχιεπίσκοπος Mario Rizzi θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν τὰ ὀδηγήσαντα εἰς τὸ Σχίσμα λάθη τῶν Παπικῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ ἱ. Φωτίου καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τρόπον γνήσιον καὶ οὐχὶ ψευδελίγρον τὴν ὑπόδειξιν τοῦ προσφάτως χειροτονήσαντος αὐτὸν εἰς ἐπίσκοπον Ἀρχιεπισκόπου Angelo Sodano, καθ' ἣν ὁ χειροτονηθεὶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίξῃ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης τὴν πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ νὰ προάγῃ τὸν γνήσιον Οἰκουμενισμόν.

Δείγματα οἰκουμενικῆς ἀκτινοβολίας.

Ἡ μακροχρόνιος πεφωτισμένη προσφορά τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Παρθενίου διὰ τὴν

ἀνάπτυξιν τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων καὶ τοῦ γνήσιου οἰκουμενικοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἐμμονή του εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς προσεγγίσεως τῶν λαῶν διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐκλεγῆ ὑπὸ τῆς Ζ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Προεδρεῖον αὐτοῦ.

Δείγματα τῆς οἰκουμενικῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου ὑπῆρξαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ αἱ πρόσφατοι ἐπισκέψεις του πρὸς τὸν Πάπαν καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Canterbury. Ἐν τῇ προσφωνήσει του πρὸς τὸν Πάπαν Ἰωάννην - Παῦλον τὸν Β', ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Δόξα τῷ Θεῷ· εἰς τὸν αἰῶνά μας αἱ συγανήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν μας, ὁ διάλογός μας, μᾶς ἐχάρισεν μετὰ τὴν εὐλογημένην τόλμην καὶ τὸ ἄγιον θάρρος τῶν ἀοιδίμων Κυροῦ Ἀθηναγόρα, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ Παύλου Στ' Πάπα Ρώμης, εἰς τὸν Ἅγιον Τόπον Του, τὰ Ἱεροσόλυμα, «τὸ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ» εἰς τὸ ὄνομά Του. Αἱ δυσκολίαι ὑπάρχουν, ἐμφανίζονται τὸν τελευταῖον καιρὸν. Μεγάλῃ ἡ ὀφειλὴ μας. Μετὰ ἀγάπην, θυσίας καὶ ἄρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ μας, νὰ μὴ χωρισθῶμεν ἀπὸ τὴν Ἀγάπην Του... Χρέος μας εἶναι, διὰ τὴν ἐνότητα τῶν πάντων, νὰ ξεπεράσουμε τὰ λάθη μας, νὰ τὰ ξεχάσουμε... Ἡ πορεία μας πρὸς τὸν εἰκοστὸν πρῶτον αἰῶνα νὰ εἶναι ὁδὸς ἐνότητος καὶ καταλλαγῆς πάντων καὶ πασῶν...».

Ἐξ ἄλλου ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Παρθένιος, ἐν τῇ προσφωνήσει του πρὸς τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπίσκοπον Canterbury Λορδ Robert Runcney, εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Οἱ Ἐκκλησίες μας κουβαλοῦν τὸ φορτίον τῶν ἰδιαιτέρων ἱστορικῶν παραδόσεων τους ποὺ διαμορφώθηκαν μετὰ σκοπὸν τὴν δόξα τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Παράλληλα ὁμοῦς μαζὶ μετὰ τὴν παρακαταθήκην μας κουβαλοῦμε καὶ τὰ λάθη μας, τὴν ἁμαρτία μας, τὰ ὅποια μᾶς ὀδηγοῦν εἰς τὸν χωρισμὸν. Πρόκειται γιὰ ἓνα φορτίον πραγματικὰ δυσβάστακτον, φορτίον ποὺ τὸ κουβαλοῦμε μέχρι τούτῃ τὴν ὥρα. Πρέπει λοιπὸν νὰ παρακαλοῦμε τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ ν' ἀπαλλαγῶμε ἀπ' αὐτὸ τὸ βαρὸν φορτίον, νὰ μᾶς δώσῃ τὸ ἀπαιτούμενον θάρρος νὰ ἀπορρίψουμε τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ βαδίσουμε μιὰ καινούργια ὁδὸ. Μᾶς ἐνώνουν... τόσα πολ-

λά μέσα στην Ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρξη δύναμη, ἢ ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς κρατᾷ χωρισμένους ἢ νὰ ἐμποδίση τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν μέσα στην Ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ».

Αἱ Δημόσιαι Σχέσεις ἐν Εὐρώπῃ.

Κατὰ τὸ πρόσφατον Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ὠργανώθη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Δημοσίων Σχέσεων πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος «Ἐτος 2000. Ἡ Εὐρώπη τῆς Ἐπικοινωνίας στὸ κατώφλι τῆς τρίτης χιλιετίας», ὑπὸ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεὶμ Διευθυντοῦ τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας καὶ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτη ἀνεγνώσθη Μήνυμα τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, λέγονται τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1979 ἤδη εἶχομεν προτείνει τὴν ἴδρυσιν Διαχριστιανικοῦ Κέντρου «διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ συνεργασίαν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Κοινοτήτι»... Ἐἶδομεν δὲ πραγματοποιουμένην τὴν πρότασιν ἡμῶν διὰ τῆς συγκροτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν».

Ἐν συνεχείᾳ τὸ Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου τονίζει, ὅτι «ἡ ἐπικοινωνία ἀποτελεῖ τῷ ὄντι τὸν πλέον πρόσφορον τρόπον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων, ἀλληλογνωριμίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας, μετὰ τὰς ραγδαίας ἀλλαγὰς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, ἡ Ὁρθοδόξια διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλον. Αἱ Δημόσιαι Σχέσεις, τομὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξε πρωτοπόρος, ὁργάνωσα τὸ 1951 τὸν ἐορτασμὸν τοῦ Ἀπ. Παύλου θεωρούμενον ὡς τὴν πρώτην ἐν Ἑλλάδι ἐπίσημον διοργάνωσιν Δημοσίων Σχέσεων, εἶναι ὁ θεσμὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀνθρωπιστικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν μεθόδων αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὡς ἄνω σκοπῶν». Οὗτοι εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιῶνται, ἐὰν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν «ἀπὸ τὸν κοινὸν χριστιανικὸν ὑπόστρωμα τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ὅσον καὶ ἡ δυναμικὴ παρουσία τῆς Ὁρθοδοξίας».

Τὸ ζήτημα τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Βαρθολομαῖος, ἐν τῇ γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ὡς Πρόεδρου ὁμιλίᾳ κατὰ τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τῆς συγκληθείσης ἐν Σαμπεζῶ Ὀλομελείας τῆς Ὁρθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναφερθεὶς,

ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἰς τὸ οὐσιωδέστατον καὶ ἀκανθωδέστατον θέμα τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, εἰπόντις τὰ ἑξῆς:

«Ἡ σπουδαιότης τοῦ θέματος τούτου μόλις εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ. Ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει πρόκειται περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀξιοπιστίας καὶ τῆς σοβαρότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διότι οἱ πάντες, καὶ δὴ καὶ οἱ γκαριζόντιες πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν Χριστιανοὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, διερωτῶνται πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ συνυπάρχουν τόσαι «κανονικαὶ» δικαιοδοσίαι εἰς τὰς διαφόρους περιοχάς, ἔχουσαι πληθὺν ἐπισκόπων, καθ' ὃν χρόνον θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας ἀπαγορεύουν τοῦτο ἀπεριφράστως».

Ἡ κατάστασις αὐτῇ, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνεκα ἱστορικῶν λόγων (κατὰ τινὰ οἰκονομίαν παρέμεινε ἀνεκτὴ... ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον), ἀδὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ἐπ' ἀπειρον, καὶ δὴ ἐν ὄψει τῆς μελετωμένης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν. «Ὅθεν πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ λύσις εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο συμφώνως πρὸς τὴν Ἐκκλησιολογίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, οὐχὶ δὲ πρὸς ἄλλας τυχὸν σκοπιμότητας».

Ἐρωτήματα πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Λενινισμοῦ.

Ἄρθρον τοῦ γράφοντος, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Σιωποῦν γὰρ τὸν ἄθεο Λενινισμόν», καταλήγει ὡς ἑξῆς: «Ὁ σημερινὸς θρίαμβος τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας στὶς Ἀνατολικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, πὸν κορυφώθηκε στὸν ἐφεινὸ ἐορτασμὸν τοῦ Πάσχα στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσι καὶ ἰδίως στὴ Μόσχα, ἀποδεικνύει τὴν πλήρη ἀποτυχίαν τοῦ Κομμουνισμοῦ, ἐφ' ὅσον αὐτὸς ὁ Λένιν τόνιζε: «Πρέπει νὰ καταπολεμήσουμε τὴν Θρησκείαν. Αὐτὸ εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω τοῦ ὄλου Ὑλισμοῦ, ἐπομένως ἐπίσης καὶ τοῦ Μαρξισμοῦ». Γεννῶνται λοιπὸν τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα:

»1) Πῶς ἡ «περσειρόζικα» συμβιβάζει τὴν σημερινὴν φιλικὴν ἢ ἔστω οὐδέτερην στάσιν τῆς ἀπέναντι στὴν Θρησκείαν καὶ στὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς δι' ἀνανεῶσιν τοῦ γνήσιο πνεῦμα τοῦ Λένιν; Γιὰ ποιὰ ἄρᾳ γε αἰτία δὲν διακηρύσσεται σαφῶς ὅτι ὁ ἄθεος Σταλινισμὸς ἦταν γέννημα καὶ θρόμμα τοῦ ἀθέου Λενινισμοῦ;

»2) Ποιὰ εἶναι ἡ στάσις τῶν Ἑλλήνων κομμουνιστῶν ἀπέναντι στὴν Θρησκείαν; Ἡ παροῦσα σιγή

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Με συμμετοχή τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἀρχῶν καὶ μεγάλου πλήθους συμπολιτῶν ὠργανώθηκε τὴν Κυριακῇ 21 Ἀπριλίου μετὰ τὴ θ. Λειτουργία συζήτηση γιὰ τὰ προβλήματα τῆς περιοχῆς μας, μετὰ τὴν πρωτοβουλία τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος «Ἀπογευματινὴ» τὴν ὁποῖαν ἐξεπροσώπησεν ὁ Δ)ντῆς κ. Χρ. Πασσαλάρης καὶ ὁ ἀρχισυντάκτης κ. Τίτος Ἀθανασιάδης. Ἦσαν παρόντες ὁ Νομάρχης, ὁ Δήμαρχος, ὁ βουλευτῆς κ. Ἰω. Παπαγεωργίου, ἐκπρόσωποι φορέων κ.λπ. Τὴν Ἱ. Μητρόπολη ἐξεπροσώπησεν ὁ αἰδεσιμολογ. πρωτ. π. Θωμᾶς Συνοδινός, ὁ ὁποῖος ἀνέλυσε τὰ ἐξῆς 4 προβλήματα:

α) Τὰ ν α ρ κ ω τ ι κ ᾶ. Ὁ π. Θωμᾶς ἀνεκοίνωσε τὴν ἐργασία πού προσφέρει ἀπὸ 15ετίας ἡ Ἱ. Μητρόπολη στὸν τομέα τῆς πρόληψης καὶ συνειληρώσε ὅτι τῶρα ἡ Ἱ. Μητρόπολη ἐνδιαφέρεται καὶ γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν τοξικομανῶν. Ὅμως τοῦτο προσκρούει στὸν ἰσχύοντα νόμο πού ἐπιτρέπει μόνο στὸ κράτος τὴν ἀπασχόληση μετὰ τὴν θεραπεία. Ἐζήτησε νὰ τροποποιηθεῖ ὁ νόμος, ὥστε νὰ ἀποκτήσει τὸ δικαίωμα αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία.

β) Οἱ Β ο ρ ε ι ο η π ε ι ρ ῶ τ ε ς. Φθάνοντας στὴν Ἑλλάδα οἱ φυγάδες Βορειοηπειρῶτες συναντοῦν τὴν ἔλλειψη προγράμματος ὑποδοχῆς τῶν καὶ γίνονται ἀντικείμενο ἐκμετάλλευσης ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, πού τοὺς χρησιμοποιοῦν στὶς δουλειές μετὰ μειωμένο μεροκάματο. Ἡ Ἐκκλησία κάνει τὸ χρέος τῆς φροντίζοντας γι' αὐτοὺς μετὰ ἀνιδιοτέλεια. Ὅμως ἐπιβάλλεται ἡ ὀργάνωση ἑνὸς προγράμματος προστασίας τῶν ἀπὸ τὸ κράτος.

γ) Τὰ μ ν η μ ε ῖ α καὶ ἡ σ υ ν τ ῆ ρ ῆ σ ῆ τ ω ν. Ἡ περιοχή μας εἶναι γεμάτη ἀπὸ μνημεῖα ὄλων τῶν ἐποχῶν καὶ περιόδων. Τὰ θυζαντινὰ καὶ μεταθυζαντινὰ εἶναι πάμπολλα. Ὅμως δὲν διατίθενται πιστώσεις ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο, καὶ τὴν συντήρησή τους ἔχει ἀναλάβει ἡ Ἱ. Μητρόπολη, μετὰ ἐρανικὲς ἐπιτροπές, δηλ. μετὰ χρήματα τοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ δὲν διατίθενται χρήματα ἀπὸ τὸν προϋπολογισμό γιὰ τὴν πατρογονική μας κληρονομιά. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀλλάξει ἡ νοσοτροπία καὶ νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι τὰ μνημεῖα αὐτὰ εἶναι ἡ περιουσία μας, πού πρέπει νὰ τὴν διαφυλάξουμε.

δ) Ἡ τ ο υ ρ ι σ τ ι κ ῆ ὑ π ο δ ο μ ῆ. Παρὰ τὶς ἀναμφισβήτητες φυσικὲς ὁμορφιές τῆς περιοχῆς μας ἡ τουριστικὴ ὑποδομὴ εἶναι ἀπὸ ἔλλειπῆς μέχρι ἀνύπαρκτη. Ἐπιβάλλεται ἐκπαίδευση τῶν τουριστικῶν φο-

ρέων, ὥστε νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι μετὰ εὐγένεια ὀφείλουν νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ξένους, ἂν θέλουν οἱ ξένοι νὰ μᾶς προτιμοῦν καὶ νὰ μᾶς ἀφήνουν τὰ χρήματά των. Παράλληλα νὰ γίνουν ξενοδοχειακὲς μονάδες ἐφάμιλλες τῶν ξένων, μετὰ τὶς ἀνέσεις πού χρησιμοποιεῖ ὁ εὐρωπαϊκὸς ἄνθρωπος, νὰ μεθοδευθεῖ ἡ διαφήμιση καὶ νὰ διανέμονται φυλλάδια πού θὰ πληροφοροῦν γιὰ τὴν ἱστορία μας. Ἡ Ἱ. Μητρόπολη ἔχει ἤδη κυκλοφορήσει ἕνα τέτοιο πού διανέμεται δωρεάν στὰ ξενοδοχεῖα καὶ στοὺς ξεῶνες.

Τὶς ἀνωτέρω ἐπισημάνσεις ἐπιδοκίμασε τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον, ἐνῶ οἱ ὀργανωτὲς τῆς ἐκδηλώσεως τὶς ἐσημείωσαν γιὰ δέουσα προβολή.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ίερά Μητρ. Ἱερισσοῦ, Ἀγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Ἱερισσοῦ μετὰ φιλόφρονος αἰσθήματα ὠργάνωσε τὴν ἀποστολὴ βοηθείας στοὺς χειμαζομένους χριστιανοὺς τῆς Βουλγαρίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Νικόδημος μετὰ ἐγκυκλιό του κάλεσε τοὺς χριστιανοὺς νὰ δείξουν τὴν ἀγάπη τους προσφέροντας χρήματα, τρόφιμα καὶ ρούφια. Συγκεντρώθηκαν 500.000 δραχμές, 10 τόννοι τρόφιμα καὶ 1200 δέματα ρουχισμοῦ.

Μετὰ τὰ χρήματα τοῦ ἐράνου τυπώνεται στὸ τυπογραφεῖο τῆς ἀδελφότητος «ΛΥΔΙΑ», ἕνα προσευχητᾶριον στὴ Βουλγαρικὴ, ὡς προσφορά τῆς Μητροπόλεως μας στὴν ἐμπερίστατη Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας.

Ὅλα τὰ εἶδη ρουχισμοῦ καὶ τροφίμων μεταφέρθηκαν στὴν Βουλγαρία στὶς 26 Φεβρουαρίου μετὰ ἀποστολὴ ἀπὸ πέντε ἱερεῖς μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρωτοσύγκελλο τῆς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Χρυσόστομο Μαϊδῶνη.

Μετὰ ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε τὸ Γ' Συνέδριον Νεότητος στὴν Ἀρναία, στὶς 3 Φεβρουαρίου, πού ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν Μητρόπολη Ἱερισσοῦ, μετὰ θέμα «Ἡ Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία, χθὲς - σήμερον».

Μετὰ ἀπὸ τὴν φοβερὴ κρίση στὴν παιδεία, λόγῳ τῶν ἀπεργιῶν τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν καταλήψεων ἀπὸ τοὺς μαθητὰς, τὸ θέμα γιὰ τὴν πορεία τῆς παιδείας ἦταν πολὺ ἐπίκαιρον γιὰ συζήτηση καὶ προβληματισμό.

Στὸ Συνέδριον πού προήδρευσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νικόδημος, ἔλαβαν μέρος 70 νέοι Γυμνασίου - Λυκείου τῆς Ἀρναίας, ἱερεῖς, καθηγηταί, ἐκπρόσωποι τοῦ συλλόγου γονέων καὶ κηδεμόνων.

Τὸ πρῶτ' οἱ νέοι ἐκκλησιάσθηκαν στὸ Μητροπολι-

—πού... εἶναι ἐκτὸς ὁποιοῦδήποτε κομματισμοῦ— ἀπευθύνει τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὄχι καταπολεμῶντας ὁποιαδήποτε «ἐναλλακτικὴ πολιτικὴ λύση»... Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς στήλης αὐτῆς εἶναι νὰ μάθουμε ἐπὶ τέλους ἀπὸ «συντηρητικοὺς» καὶ «ἀνανεωτικοὺς» «Ἐλ-

ληγες ἐκπροσώπους τοῦ Δεξινοῦ ποία εἶναι ἡ σημερινὴ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ στάση τους ἀπέναντι στὸν ἄθεο ὕλισμό καὶ στὴ Θρησκεία. Ἄλλοτε ἔδιναν πολὺ σαφῆ ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα αὐτό. Σήμερα, γιὰ τὸ ἀντιπαρέχονται μετὰ σιγή».

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Γ. Σταυροπούλου, *Κοινωνοὶ θείας φύσεως*, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, γ' ἔκδ., Ἀθήναι 1990, σελ. 134.

Ὁ π. Χριστοφόρος, ἕνας ἀπὸ τοὺς σοβαρώτερους καὶ σεμνότερους ἐργάτες στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, διακονεῖ ἀθόρυβα τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, μιλώντας, λειτουργώντας, ἐξομολογώντας, γράφοντας, ἀγιάζοντας τὴ ζωὴ τῶν πνευματικῶν τέκνων, ποὺ ἡ Ἐκκλησία — μὲ ὅλη της τὴν ἐμπιστοσύνη — κρεμαίει στὸ πετραχήλι του, ὅπως λέγανε οἱ παλαιοί. Ἀπὸ τὰ πολλὰ βιβλία του (ἀνάμεσά τους: Ἀγάπη, πηγὴ πυρός· Ἐξομολογητικὴ Ποιμαντικὴ τῆς μετανοίας κ.ἄ.), ἤθελα νὰ ξεχωρίσω ἕνα, ποὺ πρὶν λίγο καιρὸ κυκλοφόρησε ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σὲ γ' ἔκδοση. Ἐνα βιβλίο ποὺ πολὺ διαβάστηκε καὶ πολὺ ἀγαπήθηκε ἀπ' τοὺς σύγχρονους ἀναγνώστες, ὅπως δείχνουν οἱ μεταφράσεις του σ' ἄλλες γλώσσες καὶ οἱ ἐπανεκδόσεις του. Ἀναφέρεται στὴ θεώση, γιὰ τὴν ὁποία εἴμαστε ὅλοι καλεσμένοι, καὶ γιὰ τὴν ὁποία τελευταία γίνεται πολὺ συχνὰ λόγος, μετὰ τὴ θεολογικὴ ἀναγέννηση καὶ τὴν ἀνακάλυψη τῆς «Φιλοκαλίας» καὶ τῶν Μυστικῶν καὶ Νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ π. Χριστοφόρος, ξεκινώντας ἀπὸ τὴ σύγχρονη σχετικὴ βιβλιογραφία, ξανοίγεται στὸ μέγα πέλαγος τῆς θεολογίας τῶν Πατέρων (ἀπὸ τὰ Συγγράμματα ποὺ ἀποδίδονται στὸν ἅγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη, ἴσαμε τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ), μᾶς δίνει συστηματικὰ καὶ ἐπαγωγικὰ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία, σὲ δύο ἰσοδύναμα Μέρη, μὲ πέντε κεφάλαια στὸ καθένα. Ἐνα βιβλίο ποὺ διαβάζεται πολὺ εὐχάριστα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ὀλιγογράμματοις, καὶ ἀποτελεῖ ἕνα πρῶτης τάξεως βοήθημα γιὰ κηρύγματα λειτουργικῆς ζωῆς, ἀδιαλείπτου προσευχῆς καὶ ὀρθοδόξου, γενικά, πνευματικότητος.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

τικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγ. Στεφάνου, ὅπου λειτουργοῦσε ὁ Σεβασμιώτατος.

Κύριοι εἰσηγηταὶ ἦσαν ὁ Θεολόγος καθηγητὴς κ. Δημ. Καραδημήτρας μὲ θέμα «Συνάντηση Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ» καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Μαϊδώνης μὲ θέμα «Ὀρθοδοξία καὶ Παιδεία». Ὅλοι συμφώνησαν γιὰ τὴν κρίση στὴν παιδεία

Γαβριήλ Σ. Ἀλπέντζου, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ, Ἐκδόσεις Σμυρنيωτάκης, Ἀθήνα 1990, σσ. 270.

Ἡ φτωχὴ στὸν τομέα ὀργανώσεως συζήτησεων, συνεδρίων, συνεντεύξεων, διαλέξεων κ.λπ. ἑλληνικὴ βιβλιογραφία, ἀπέκτησε ἐπὶ τέλους ἕνα ἐγχειρίδιο τόσο πλήρες καὶ τόσο χρήσιμο, ποὺ μόνο ὅσοι τὸ διεξέλθουν μὲ προσοχὴ μποροῦν νὰ τὸ ἐκτιμήσουν. Πρόκειται γιὰ τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν ἔργο τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ - ἐπιθεωρητοῦ Δ.Ε. καὶ συγγραφέως κ. Γαβριήλ Σ. Ἀλπέντζου, ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε νὰ ἀναπτύξει τὸ γενικὸ θέμα «ὀργάνωση συζήτησης» μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ βοήθεια καὶ βελτίωση στὴν ἰκανότητα γιὰ διεύθυνση συσκέψεων, στὴν ὀργάνωση συζήτησεων, ἀκόμη καὶ στὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων στὴ διάρκειά ἐνὸς οἰκογενειακοῦ συμβουλίου, ἢ στὴ συζήτησή σὲ κάποιον καφενεῖο.

Εἶναι γνωστὸ — καὶ ὀρθῶς ἐπισημαίνεται ἀπὸ τὸν σ. στὸν Πρόλογο — ὅτι «ἡ συζήτηση στὴν Οἰκογένεια, στὸ Σχολεῖο, στὸ Σεμινάριο καὶ στὴ Βουλὴ ἀκόμα, ἐπηρεάζεται ἀρνητικὰ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη, ἢ τὴν ἀνυπαρξία ἐθισμοῦ, κατάρτισης καὶ ἄσκησης τῶν μελῶν τῆς κοινότητος σ' αὐτή». Ὑπογραμμίζεται, μάλιστα, ὅτι καὶ αὐτὴ «ἡ Δημοκρατία καταστὰ λόγος κενός, ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης οὐσιαστικοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν πολιτῶν νὰ συζητοῦν».

Τὸ ὕλικό — καὶ εἶναι πολὺ πλούσιο — ποὺ περιέχεται στὸν τόμο, ἀπευθύνεται ὄχι μόνο στοὺς ἀρχηγούς, διευθυντές ἢ στελέχη, ἀλλὰ καὶ στὰ μέλη τῆς ὁμάδας, τῆς ἐπιχειρήσεως, τῆς κοινότητος ἢ τῆς οἰκογένειας, μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι «ὁ ἀρχηγὸς ποὺ κατανοεῖ πῶς νὰ συμμετέχει, γίνεται σφότερος καὶ περισσότερο εὐαίσθητος», ἐνῶ καὶ «τὸ μέλος ποὺ ἐργάζεται συνειδητὰ στὴν ἀρμονικὴ καὶ καρποφόρα διατήρηση μιᾶς σύσχεψης, γίνεται ἕνα δυνατότερο μέλος καὶ κάνει καὶ τὸν ἀρχηγὸ περισσότερο ἀποτελεσματικὸ ἐπίσης», γιὰτὶ «ἡ ὁμάδα γίνεται περισσότερο συνεργατικὴ καὶ δημιουργ-

σήμερα. Ὁ μόνος τρόπος ἀνορθώσεως σήμερα εἶναι ἡ Ἑλληνορθόδοξη παιδεία, ἡ παιδεία τοῦ Γένους. Αὐτὴν τὴν παιδεία πρέπει νὰ ἐγκολπωθοῦν, γονεῖς, ἐκπαιδευτικοὶ καὶ μαθητές. Ἐτσι οἱ σπουδὲς θὰ ἀναβαθμισθοῦν καὶ οἱ νέοι θὰ ἀποκτήσουν ἦθος. Στὸ τέλος παρακάθησαν σὲ κοινὸ τραπέζι, ποὺ προσέφερε ἡ ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας.

(Ἐκ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως)

γική όταν τὰ μέλη της ξέρουν και μπορούν νὰ συζητούν».

Ὡς πρὸς τὴ δομὴ καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἔργου σημειώνουμε ὅτι μετὰ τὸν Πρόλογο καὶ τὴν Εἰσαγωγή, ἡ ὄλη χωρίζεται σὲ τέσσερα Μέρη. Τὸ Α' Μέρους (Ἐπικοινωνία - Σχέσεις - Συζήτηση, σσ. 23-101) ἐξετάζει, σὲ 5 κεφάλαια, τὴν ἐπικοινωνία, τὶς σχέσεις, τὴ συζήτηση, τὰ εἶδη τῶν συσκέψεων καὶ τοὺς τύπους συζητήσεων, τὶς ζωτικὲς ἐπάλξεις ἐφαρμογῆς τῆς συζήτησης (οἰκογενειακὸ συμβούλιο, συνελεύσεις, λαϊκὲς συνελεύσεις, «ἀνοιχτὰ χαρτιά», διαπραγματεύση). Στὸ Β' Μέρους (Ὁργάνωση Συσκέψεων - Συνελεύσεων - Σεμιναρίων - Κόνφερενς, σσ. 105-185), καὶ σὲ 6 κεφάλαια γίνεται λόγος γιὰ τὴν πολιτικὴ σχεδιασμοῦ καὶ ὀργάνωσης, τὴν πορεία σχεδιασμοῦ, τὰ οἰκονομικὰ τῆς κόνφερενς, τὴν οἰκοδόμησιν προγράμματος, τὶς αἰσιόδοξες συνθήκες διεξαγωγῆς μιᾶς κόνφερενς, ἄλλες —πρακτικῆς φύσεως— διευθετήσεις, καὶ τὸ προσωπικὸ (ὀργανωτὲς - συνέδροι). Στὸ Γ' Μέρους (Διεξαγωγή τῆς κόνφερενς, σσ. 177-230), δίνονται χρήσιμα στοιχεῖα ποὺ ἀναφέρονται (σὲ 5 κεφάλαια) στὴ διεξαγωγή μιᾶς συνεδρίασης, στὶς δυσκολίες ποὺ παρουσιάζονται στὶς μεθόδους διδασκαλίας - παρουσιάσεως, στὶς διαλέξεις - συζητήσεις, στὰ ὀπτικοακουστικὰ μέσα στὴ διδασκαλία, ἐνῶ στὸ Δ' Μέρους (σσ. 235-259) καὶ σὲ 4 κεφάλαια γίνεται ἀναφορὰ στὴν Ἀξιολόγησιν (κριτήρια καὶ μέθοδοι, σημασία καὶ ἀναγκαιότητα ἀξιολόγησιν προγράμματος, ἀρχηγῶν, μελῶν, ομάδος). Τὸ ἔργο ὀλοκληρώνεται μὲ τὴ Σύνοψιν, τὸν Πίνακα ἔργων καὶ τὴ Βιβλιογραφία.

Ἄν παρουσιάζεται τὸ βιβλίον «Ὁργάνωση συζητήσεως» ἀπὸ τὸ περιοδικὸ μας εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι χώρος κατ' ἐξοχὴν διαλόγου, συγκεντρώσεως, συζητήσεως, «σχολῶν γονέων», κύκλων μελέτης, διαλέξεων καὶ ὀμιλιῶν, ἐξορμήσεων, ἐπισκέψεων... Δὲν εἶναι ὅμως κακὸ νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ὄχι λίγες φορὲς σὲ ἀρκετὲς ἀπὸ τὶς παραπάνω ἐκδηλώσεις ἀπουσιάζουν τὰ γνήσια στοιχεῖα τῆς συζήτησεως καὶ τοῦ διαλόγου, γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν εἶναι πενιχρά.

Μὲ ἐπίγνωσιν γιὰ τὴν χρησιμότητά του, συστήνῃ τὸ βιβλίον «ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ» στοὺς ἱεροκήρυκες, ὑπεύθυνους ομάδων καὶ νεανικῶν κινήσεων, ἀρμόδιους πνευματικῶν κέντρων καὶ κατασκηνώσεων, ὀργανωτὲς σεμιναρίων, συνεδρίων κ.λπ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἑλληνικὴ Δημοκρατία

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν α) τὴν 12 Δεκεμβρίου 1990, ἵνα κρίνη καὶ δικάσῃ τὸν Πρεσβύτερον Εὐάγγελον Λυγδόπουλον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὼν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 15)1990 ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις συνωδᾷ τοῖς ἀρθροῖς 127, 128, 129, 133, 134, 135, 136 καὶ 151 τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας» ὡς τίθενται καὶ ἰσχύουν δυνάμει τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 44 τοῦ Νόμου 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» κατέστη τελεσίδικος, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν τὴν 29 Μαρτίου 1991, ἵνα κρίνη καὶ δικάσῃ τὸν Ἱεροδιάκονον Κυπριανὸν Βάρθηλ κατὰ κόσμον Νικόλαον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν καὶ Μοναχὸν τῆς Ἱεράς Μονῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Παλαιοκαστριτίσης Κερκύρας, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος, μετ' ἀφαίρεσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, διαγραφῆς του ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς Ἱεράς Μονῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Παλαιοκαστριτίσης Κερκύρας καὶ ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὼν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 6)1991 ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις συνωδᾷ τοῖς ἀρθροῖς 127, 128, 129, 133, 134, 135, 136 καὶ 151 τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τίθενται καὶ ἰσχύουν

δυνάμει τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Νόμου 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» κατέστη τελεσίδικος, ὀριστική καὶ ἀμετάκλητος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Μεντζελόπουλος

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν τὴν 8ην Μαΐου 1991, ἵνα κρίνη καὶ δικάσῃ α) τὴν ἔφεισιν τοῦ Πρεσβυτέρου Δημητρίου Σερεμέτη τοῦ Σπυρίδωνος, Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης, κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5) 1991 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, δι' ἧς ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι ἐπεβλήθη αὐτῷ ἡ ποινὴ τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, β) τὴν ἔφεισιν τοῦ Πρεσβυτέρου Παναγιώτου Ζαχαροπούλου τοῦ Νικολάου, Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος, κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2)1990 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, δι' ἧς, ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπεβλήθη αὐτῷ ἡ ποινὴ τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, καὶ γ) τὴν ἔφεισιν τοῦ Ἀρχιμ. Τιμοθέου Καμίνη, κατὰ κόσμον Στεφάνου τοῦ Στυλιανοῦ, Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, κατὰ τῆς ἀπὸ 24-5-1977 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, δι' ἧς ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπεβλήθη αὐτῷ ἡ ποινὴ τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἀπὲρ ριψεν ταύτας ὡς Νόμω καὶ Οὐσίᾳ ἀθασίμους, ἀορίστους καὶ ἀνεπερείστους καὶ ἐπεκύρωσεν τοῖς ἐφεσίουσιν τὰς ὑπὸ τῶν ἐφεσιβληθειῶν ἀποφάσεων ἐπιβληθείσας αὐτοῖς ποινάς, ἐκδὼν ἀντιστοίχως τὰς ὑπ' ἀριθμ. 2)1991, 3)1991 καὶ 4)1991 ἀποφάσεις αὐτοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 151 τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν Διαδικασίας», ὡς τίθεται καὶ ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Νόμου 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» εἰσὶν τελεσίδικοι, ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητοι.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Μεντζελόπουλος

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Παραμυθίας ΤΙΤΟΣ
† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἀρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου
τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου τοῦ Β' εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ ἐπίσημος ἐπίσκεψις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καρελίας καὶ πάσης Φιλανδίας κ. Ἰωάννου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ ποιμαντορικὴ ἐπίσκεψις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου εἰς Η.Π.Α.

Ἡ ἀπονομὴ τοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἀρχοντος Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν ὁμότ. Καθηγητὴν Εὐάγγελον Θεοδώρου.

Ἐπίδοσις τιμητικοῦ τόμου στὸν ὁμότ. Καθηγητὴ τῆς Εὐάγγελου Θεοδώρου.

Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθανάτου, Ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοὺς Μυστικὸς Πατέρας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Γεωργ. Ν. Λαϊμόπουλον (ἀπόδοσις), «Ἐλθέ Πνεῦμα Ἅγιον, ἀνακαινίσσον πάσαν τὴν κτίσιν».

Ἰωάννου Δ. Μποργάτσου, Αἱ ἀπόψεις τοῦ Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων περὶ τῆς Τετραφωνίας καὶ τοῦ Λεσβίου συστήματος.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.